

REDACTIONEEL

O.F. Vos

Het 63^e nummer van ons verenigingsblad De Sneuper bevat weer een keur aan onderwerpen. Met ingang van dit nummer heeft de redactie moeten besluiten om van kwartierstaten niet meer dan 6 bladzijden te publiceren aangezien de hoeveelheid kopij dermate groot is dat een bijdrage van 55 bladzijden, zoals de in dit nummer gepubliceerde kwartierstaat van Dirk van der Ploeg, teveel ruimte in beslag zou nemen (of over twee jaren uitgesmeerd zou moeten worden). De gehele kwartierstaat zal wel op onze homepage worden gezet waardoor toch raadpleging mogelijk is.

Indieners van kopij kunnen met bovenstaande rekening houden en worden tevens gevraagd hun (email)-adres bij het artikel te plaatsen waardoor correspondentie via de auteur kan lopen. De "Lijst van Onderwerpen", een op de Ledendag op 13 april uitgereikt boekwerkje waarin alle onderwerpen staan waaraan onze leden werken, staat vanaf nu op onze Homepage. Verzoeken om contact met leden moeten niet via de redactie lopen maar via het Messageboard van onze site. U kunt daar een bericht achterlaten met het verzoek contact met u op te nemen. **Wij vragen alle leden met klem om regelmatig dit Messageboard te raadplegen.** Of u wel of niet wilt reageren, daar bent u uiteraard zelf vrij in.

Leden van onze vereniging kunnen, op vertoon van lidnummer, bij antiquariaat Atsee te Dokkum, aanwezig op de ledendag, 10% korting krijgen op aan te schaffen boeken. Atsee zal op onze homepage een lijst met boeken over de regio plaatsen zodat u een idee heeft wat er zoal mogelijk is.

Tot slot wijzen wij u op de bijdrage van Tjeerd Jongsma waarin hij zich voorstelt als de nieuwe archivaris van het Streekarchivariaat, wensen wij u veel leesplezier en een vruchtbare zoektocht in allerlei archieven.

BESTUURLIJK

UITNODIGING!! !! !!!

Na een geslaagde ledendag in april belegt het Bestuur opnieuw een bijeenkomst voor leden en belangstellenden op:

Datum: Maandag 4 november 2002
Plaats: HOTEL DE POSTHOORN te DOKKUM
Aanvang: 20.00 uur

We willen in deze vergadering kennis maken met de nieuwe archivaris: DHR. JONGSMA. Na een introductie zal hij een lezing houden over het onderwerp: KADASTRAAL ONDERZOEK.

Het Bestuur hoopt op een goede opkomst.

In juni is de nieuwe archivaris met zijn werk begonnen. We wensen hem een plezierige werkkring toe in Dokkum en we hopen als Bestuur en Redactie op een vruchtbare samenwerking. In dit nummer stelt hij zich aan u voor.

Kennismaking met Dhr. Jongsma is gepland op de leden-bijeenkomst in november.

KENNISMAKING met de nieuwe STREEKARCHIVARIS

Graag wil ik ingaan op de uitnodiging van het bestuur van de vereniging om mij als nieuwe archivaris van het Streek-archivariaat Noordoost Friesland voor te stellen.

Mijn naam is Tjeerd Jongsma, geboren in Grou, 43 jaar jong, ben getrouwd en wij hebben twee kinderen van 16 en 14 jaar. In mijn vrije tijd lees ik graag en ben actief in de korfbalsport.

In 1976 ben ik begonnen als leeszaalmedewerker bij het Gemeentearchief Leeuwarden. Daar heb ik ook de opleiding tot middelbaar archiefambtenaar gevolgd en na het behalen van dat diploma kreeg ik in 1981 een functie als rijksarchief-inspecteur en kaartbeheerder aan het Rijksarchief in Drenthe te Assen. Door ontwikkelingen in het archiefwezen en in het Drentse archief had en kreeg ik mogelijkheden om verschillende taken te vervullen. Voorbeelden hiervan zijn de acquisitie van niet-overheidsarchieven, depotbeheer, applicatiebeheer van diverse automatiseringssystemen, mede ontwikkeling van het genealogisch Internet zoekstelsel (GenLias en projectleider van het indiceringsproject Burgerlijke Stand van Drenthe, waarin met behulp van veel vrijwilligers de BS-registers werden geïndiceerd ten behoeve van o.a. GenLias. In de loop der jaren is mijn functie binnen het Drents Archief, zoals het Rijksarchief in Drenthe zich sinds een paar jaar noemt, ook veranderd. Via sectorhoofd Behouden ben ik uiteindelijk in Assen geëindigd als adjunct hoofd van de afdeling Archieven, waarin ik verantwoordelijk was voor o.a. het relatiebeheer t.a.v. archiefleveranciers (rijks- en provinciale overheid en particulieren) en de planning en uitvoering van de bewerking van archieven, zowel in inhoudelijke als ook in materiële zin.

Uiteraard is het werk op de studiezaal mij ook niet vreemd en dankzij mijn functie als kaartbeheerder heb ik zelf veel belangstelling voor de historische kartografie. Oude kaarten zijn prachtig en zeggen soms zoveel meer dan geschreven stukken.

Interesse in plaatselijke en regionale geschiedenis resulteerde o.a. in een redacteurschap van het Asser Historisch Tijdschrift en een lidmaatschap van het Comité Open Monumentendagen Assen. Ook met de eigen genealogie, waar ik in mijn Leeuwarder periode mee begonnen ben, kan ik mij de laatste jaren weer wat actiever mee bezighouden, dankzij de vele gegevens die op Internet geplaatst worden. En dat ik nu in Dokkum als archivaris werkzaam ben, is in zekere zin een 'thuiskomst'. Eén van mijn oudst bekende voorvaders van vaderszijde is namelijk ooit in Dokkum burger geworden en van moederszijde ben ik afkomstig uit een vissersfamilie uit Wierum.

Zelf heb ik na een periode gemeentearchief en rijksarchief veel zin in mijn nieuwe functie bij het streekarchivariaat en hoop op een goede samenwerking met de Vereniging.

LEDENNIEUWS

E. Smits

Nieuwe leden:

no 295 dhr. A.K.Visser, Gijsbert Japicxstrjitte 49, 9051 EP STIENS. tel: 058-2572759, E-mail: akavis@hetnet.nl

FO: Visser en Post te Paesens en Moddergat.

no 296 dhr. A.Glas, de Lauwers 3, 9873 RV GERKESKLOOSTER.

tel: 0512-352172, E-mail: atz.glas@wks.nl

FO: Glas en Klaver in Dongeradeel, Dokkum en Dantumadeel.

no 297 mevr. F.Sijtsma, Korenbloem 32, 2211 MS NOORDWIJKERHOUT

tel: 0252-377867, E-mail: f.sijtsma@hetnet.nl

FO: Sijtsma, Dijkstra, Elzinga in Dongeradeel.

no 298 dhr. G.Helder, Veenhoopsweg 53, 9422 AD SMILDE.

tel: 0592-414529, E-mail: gerhel@hetnet.nl

FO: Helder, Keegstra, Kingma in de Dongeradelen

no. 299 dhr. A. Oosterhof, Jaachpaad 2, 9132 EE Engwierum,

tel. (0511) 40 84 64 Interesse: Streekgeschiedenis

no. 300 dhr. mr. R.S. Cazemier, J. Droststraat 7, 9103 NN

Dokkum, tel. (0519) 54 33 00

no 301 dhr. H.E.Boonstra, Stationsweg 34, 9151 JP HOLWERD.

tel: 0519-561660, E-mail: HBoonstra@planet.nl

FO: Holwerd en oude ansichtkaarten.

no 302 mevr. E.Posthuma, Julianalaan 18, 9462 PH GASSELTE.

tel: 0599-564664. FO: Posthuma, Ferwerda en Veldtkamp
no 303 mevr. A.J.G.Müller, Kleasterwei 1, 9135 DE MORRA.
tel: 0519-332692, FO: Historie boerderij en algemeen.
no 304 dhr. D.Riddersma, G.Baltusstraat 36, 4153 CP BEESD.
tel: 0345-681269, E-mail: riddersma@tref.nl
FO: Riddersma en Riddersmastate te Kollum.
no 305 dhr. R.A.Blom, Munsterstraat 46, 7543 ZR ENSCHEDE.
tel: 06-14403340, E-mail: ra.blom@home.nl
FO: Schoffelmeer te Dokkum/Zwaagwesteinde.
no 306 dhr. B.Boltjes, Fideliostraat 52, 1827 RG ALKMAAR.
tel: 072-5644377, E-mail: bboltjes@wish.nl
FO: Boltjes Dongeradeel.
no 307 dhr. H.Gouma, C.J.Snuifstraat 6, 7511 ZK ENSCHEDE.
tel: 053-4345700, E-mail: henk.gouma@planet.nl
FO: Gauma en Gouma
no 308 dhr. F. de Klein, Vaart NZ 192, 9406 CT ASSEN.
FO: historie algemeen
no 309 dhr. H.J.Zijlstra, Elzendal 61, 3142 AD MAASSLUIS.
tel: 010-5918906, E-mail: hjzijlstra@kabelfoon.nl
FO: Zijlstra's in Dongeradeel, Geert Jochums, Jochum Geerts.
no 310 dhr. N.Boersma, Jaerlawei 12, 9122 CT WETZENS.
tel: 0519-221020, E-mail: n.boersma@wetsens.org
FO: historie Wetsens
no 311 dhr. A.T.E. Wijnstra, Beukstraat 34, 2565 ZB DEN HAAG.
tel: 070-3603043, E-mail: ate.w@wolmail.nl
FO: Post, Schregardus, Hania, Basteleur en de Boer.
no 312 mevr. K.H.Beintema-Meijer, Bilderdijkstraat 46, 8914 AC LEEUWARDEN. tel: 058-2121560. FO: Beintema en Alberda-Engwierum, Dijkstra-Westergeest, van Kleffens.
no 313 dhr. J.Hoek, Flintdijk 96, 4706 JV ROOSENDAAL.
tel: 06-53246469, E-mail: quintus1@worldonline.nl
FO: v/d Wal Veenwouden en Dantumadeel.
no 314 dhr. J.A.Paasman, de Kastanje 12, 9251 NT BURGUM.
tel: 0511-468177, E-mail: paasman13@zonnet.nl. FO: Franse tijd en (Friese) soldaten in het leger van Napoleon.
no. 315 dhr. P. Hoeksma, Dammolen 52, 3481 AN HARMELEN, te.:
0348-444019, email: p.hoeksma@hetnet.nl
FO: Achtkarspelen: van der Hoek, Hoeksma Dantumadeel

Onverwacht overleed op 20 mei 2002 op 68 jarige leeftijd Han Hietkamp, gewaardeerd auteur van vele artikelen in ons verenigingsblad. Vanaf De Sneuper 52, sept. 1999, verscheen er vrijwel in elk nummer een artikel van zijn hand. Onze gedachten zijn bij zijn nabestaanden.

Adreswijzigingen/bedankjes op bladzijde 101.

KWARTIERSTAAT VAN DIRK VAN DER PLOEG

Ank van der Werf en Minne Soepboer

-- I --

1. **Dirk van der Ploeg**, geb. Hiaure 8 februari 1934, overl. Coevorden(Dr.) 24-8-1991. Dirk is getrouwd Joure 11 augustus 1966 met Antje van der Werf {Ank} geboren Roodkerk 29 juli 1941 dochter van Abraham van der Werf en Jetske van der Meer.

-- II --

2. **Douwe Geerts van der Ploeg**, geboren Hantumhuizen 15 augustus 1892 overleden Oosternijkerk 26 augustus 1967 getrouwd Metslawier 15 mei 1919 met

3. **Jantje Dirks Haaijema** geboren Oosternijkerk 14 januari 1894 overleden Dokkum 22 juli 1974,

-- III --

4. **Geert Martens van der Ploeg**, geboren Hiaure 2 februari 1868, overleden Dokkum 23 september 1955, getrouwd Ternaard 19 maart 1892 met

5. **Jacoba Douwes Soepboer** geboren Hantumeruitburen 13 maart 1868, overleden Aalzum 16 juni 1903

6. **Dirk Klazes Haaijema**, geboren Lioessens 12 oktober 1865, overleden Oosternijkerk 27 januari 1946 getrouwd Metslawier 20 juni 1889 met

7. **Doetje Kornelis Woudwijk** geboren Paesens 22 maart 1870, overleden Oosternijkerk 13 maart 1943.

-- IV --

8. **Marten Wytzes van der Ploeg**, geboren Brantgum 16 mei 1823, overleden Hiaure 3-7-1871, getrouwd Ternaard 11 mei 1848 met

9. **Engeltje Wytzes Westra** geboren te Hiaure op 18 januari 1826 overleden te Holwerd 12 februari 1902.

10. **Douwe Taekes Soepboer** geboren te Hantumeruitburen 1 februari 1843, overleden Hantumeruitburen 30 november 1879, getrouwd te Ternaard 9 januari 1868 met

11. **Grietje Pieters Zijlstra** geboren te Hantumeruitburen 27 maart 1842, overleden aldaar 9 december 1907.

12. **Klaas Piebes Haima**, geboren te Lioessens 19 april 1815 overleden Oosternijkerk 4 januari 1878 getrouwd te Metslawier

op 19 mei 1838 (1) met Taetske Machiels Schregardus geboren Aalzum 16 augustus 1813, overleden Lioessens 7 juni 1840 dochter van Machiel Fr. Schregardus en Tietje Piers Prins. Klaas is getrouwd(2) Metslawier 1-7-1841 met Saapke Willems Wieringa geboren Nes 12 februari 1815 overleden Lioessens 11-4-1851 dochter van Willem Sytzes Wieringa en Yttje Andries. Klaas is later getrouwd Metslawier 20 maart 1858 (3) met

13. Jantje Egberts Veenstra geboren Zwaagwesteinde 25 oktober 1820, overleden Oosternijkerk 24 september 1894.

14. Kornelis Theunis Woudwijk geboren Anjum 9 mei 1829 overl. Paesens 1 april 1909 getrouwd Metslawier 16 april 1853 met

15. Bregtje Martens Post geboren Paesens 14 oktober 1826, overleden Paesens 12 augustus 1891.

-- v --

16. Wytze Dirks van der Ploeg, Bornwird 7 december 1788, overleden te Bornwird 24 december 1865. Wytze Dirks neemt in 1811 de naam van der Ploeg aan voor familienaam, hij woont te Bornwird en heeft geen kinderen. Wytze is getrouwd Holwerd 13 mei 1813 met

17. Grietje Martens Terpstra geboren Ternaard 29 mei 1790, overleden te Holwerd 23 juli 1871.

18. Wytze Folkerts Westra, geboren Murmerwoude 18 november 1791, overleden Hiaure 31 januari 1862. Wytze is getrouwd Metslawier 28 februari 1820 met

19. Klaaske Lourens Joustra geboren Bornwirderhuizen 12 april 1797, overleden Hiaure 27 april 1879.

20. Taekele Douwes Soepboer, geboren Genum 9 februari 1819, overleden Hantuma 4-6-1880 getrouwd Ternaard 5-12-1840 met

21. Grietje Piers Rintjema geboren Bornwird 26 april 1819, overleden Hantumeruitburen 3 april 1883.

22. Pyter Douwes Zijlstra, geboren Hantumhuizen 6 januari 1807, overleden Hantumeruitburen 17 september 1859, Pyter is getrouwd Ternaard 12 januari 1835 met

23. Jacoba Aants Bosch geboren Metslawier 31 augustus 1807, overleden Hantumeruitburen 22 maart 1867.

24. Pybe Jacobs Haima, geboren Ee 30 juni 1771, overleden Lioessens 5 mei 1818. In 1811 neemt Pybe Jacobs de familienaam van Haima aan, hij woont te Lioessens en heeft op dat moment 1 kind. Pybe is getrouwd Lioessens 17 mei 1801 met

25. Tjitske Jacobs Elzinga geboren Lioessens 24 december 1780, overleden aldaar 24 mei 1841. Tjitske is later getrouwd Metslawier 4 november 1819 met Anne Riemerens Riemersma, geboren Anjum 20 maart 1789, overleden Lioessens 11 juli 1831 zoon van Riemer Broers (arbeider) en Beitske Johannes.

26. Egbert Thijssens Veenstra, dagloner en arbeider, geboren te Zwaagwesteinde op 1 augustus 1780, niet gedoopt, wonende aldaar, overleden aldaar op 14 april 1856, 75 jaar oud. Egbert is getrouwd Murmerwoude 1 februari 1807 met

27. Ymkjen Dirks Veenstra geboren Zwaagwesteinde 1780, overleden aldaar 12 maart 1827

28. Theunis Harkes Woudwijk geboren Twijzel 1789, overleden te Lioessens 4 oktober 1836, 47 jaar oud. Theunis is getrouwd Lioessens op 2 december 1810 met

29. Leentje Johannes Holdinga geboren Lioessens 13 mei 1792, overleden Paesens 10 juli 1873.

30. Marten Martens Post geboren Paesens 5 oktober 1802, overleden aldaar 24 maart 1883. Marten is getrouwd Metslawier 21 mei 1825 met

31. Vroukjen Kornelis Tjepkema geboren Vrouwenparochie 27 augustus 1803 overleden Paesens 9 februari 1871.

-- VI --

32. Dirk Jans van der Ploeg geboren te Raard 8 december 1742, overl. Bornwird voor 13-5-1813, getrouwd Raard 17-5-1778 met

33. Grietje Wytzes geboren Oosternijkerk 27 april 1755, overleden Betterwird 9 oktober 1843.

34. Marten Tjerks Terpstra geboren Bornwird 7 december 1749, overleden Raard 14 juni 1818. Marten Tjerks neemt in 1811 de naam Terpstra aan voor familienaam, hij heeft 1 kind en woont te Bornwird. Marten is getrouwd Ternaard 18 mei 1783 met

35. Sybrigt Kornelis Terpstra geboren Ternaard 14 augustus 1750, overleden Brantgum 12 juli 1828.

36. Folkert Bienses, geboren Akkerwoude rond 1761, overleden Damwoude 1-3-1809. Folkert is getr. Akkerwoude 11-5-1788 met

37. Gertje Wytzes Westra geboren Murmerwoude 17 januari 1761, overleden te Wouterswoude 15 oktober 1826.

38. Lourens Klazes Joustra geboren Bornwirdhuizen 17 augustus 1766 overl. Wierum 2 februari 1817. Lourens Klazes neemt in 1811 Jouvstra aan voor familienaam, heeft 4 kinderen en woont Betterwird. Lourens is getr Bornwird 15 mei 1791 met

39. Engeltje Hessels Joustra geboren Hantumhuizen 19 februari 1771, overleden te Anjum 23 juni 1848.

40. Douwe Taekes Soepboer, geboren Genum 28 juli 1795, overleden Hantum 24 februari 1867. Douwe is getrouwd Ternaard 21 december 1815 met

41. Berber Hylkes Wijnsma geboren Veenwouden 5 april 1795, overleden Hantum 7 augustus 1868.

42. Pier Binnes Rintjema, geboren Raard 10-6-1790 overleden Groningen 6-1-1831, Pier is getrouwd Ternaard 6 juni 1818 met

43. **Antje Jans Jilderda** geboren Anjum 13 februari 1797, overleden Engwierum 29 maart 1854.
44. **Douwe Jaspers Zijlstra** geboren Brantgum 26 augustus 1763, overleden Hantumhuizen 13 augustus 1826. Douwe Jaspers Zijlstra neemt in 1811 de naam Zijlstra voor familienaam aan hij heeft op dat moment 6 kinderen en woont te Hantumhuizen. Douwe is eerder getrouwd te Niawier 18 april 1790(1) met Martzen Idses. Douwe is getrouwd Ternaard 28 mei 1797(2) met
45. **Grietje Sjoerds Minnema** geboren Niawier 10 oktober 1773, overleden te Hantumhuizen 30 september 1841.
46. **Aarnt Jacobs Bosch**, geboren te Ternaard 2 mei 1771, overleden Hantumeruitburen 4 juni 1811. Aarnt is getrouwd Oosternijkerk 15 juni 1794 met
47. **Ymkje Douwes Tilkema**, geboren Oosternijkerk 4 april 1774, overleden Hantumeruitburen 19 november 1834.
48. **Jacob Pybes Haima**, geboren Ee 8 mei 1729, overleden aldaar 9 januari 1809. Jacob is getrouwd Ee 28 mei 1758 met
49. **Trijntje Eelses** geboren Engwierum 1 april 1735, overleden Ee 5 mei 1817.
50. **Jacob Martens Elzinga**, geboren Lioessens 31 augustus 1738, overleden aldaar januari 1805. Jacob is getrouwd Lioessens 28 juni 1761 met
51. **Neeltje Dirks Elzinga** geboren Lioessens in 1743, overl. te Lioessens 17 april 1822.
52. **Thijs Janses (Jaspers) Veenstra**, afkomstig uit Zwaagwesteinde. Thijs is getrouwd Dantumawoude 15-11-1778 met
53. **Jantje Egberts**, afkomstig uit Zwaagwesteinde.
54. **Durk Bouwes Veenstra**, afkomstig uit Murmerwoude. Durk is getrouwd Akkerwoude 2 november 1760 met
55. **Janke Ruurds**, afkomstig uit Murmerwoude.
56. **Harke Baukes Woudwijk**, geboren Zwaagwesteinde in 1764, overleden Optwijzel 16 november 1826. Harke was gehuwd met
57. **Menke Theunis Zijlstra**, geboren Zwaagwesteinde in 1758, overleden 'In een Hutte' Twijzel 9 november 1826.
58. **Johannes Sytzes Holdinga**, geboren Morra 13 augustus 1769, wonende te Lioessens, overleden aldaar 10 januari 1832. Johannes Sietzes neemt in 1811 de naam Holdinga aan voor familienaam, hij heeft op dat moment 6 kinderen en woont te Lioessens. Johannes is getrouwd Lioessens 5 juni 1791 met
59. **Antje Kornelis** geboren Oosternijkerk op 20 juni 1760, overleden Lioessens 6 juni 1827.
60. **Marten Martens Post**, geboren Nes 3 oktober 1762 overleden Paesens 8 september 1831 in het armhuis. Marten Martens neemt in 1811 de naam Post aan voor familienaam, hij heeft op dat moment 6 kinderen en woont te Paesens. Marten is getrouwd Paesens 30 december 1788 met

61. Bregtje Martens geboren Paesens 25 december 1769, overl.
aldaar 6 december 1828.

62. Kornelis Tjepkes Tjepkema, geboren Vrouwenparochie 13
juni 1771, overleden Vrouwenparochie 23 augustus 1830.

Kornelis is getrouwd Vrouwenparochie 26 november 1797 met

63. Doetje Melis geboren Paesens 11 mei 1778, overleden
Vrouwenparochie 10 november 1847.

-- VII --

64. Jan Jans, geboren te Raard, wonende aldaar.

Jan is getrouwd Raard 23 juli 1741 met

65. Seaske Jans, geboren te Raard, wonende aldaar.

66. Wytze Tjerks.

Wytze is getrouwd Paesens 8 mei 1725 met

67. Sjoerdje Douwes.

68. Tjerk Martens, afkomstig uit Wierum, wonende te Bornwird.

Tjerk is getrouwd Wierum 21 mei 1747 met

69. Grijtje Jans, afkomstig uit Ternaard.

70. Kornelis Terpstra, wonende Oosternijkerk. Kornelis was
gehuwd met

71. Tjitske Pieters, wonende te Oosternijkerk.

74. Wytse Jurjens. Wytse was gehuwd met

75. Sytske.

76. Klaas Eintes, geboren Bornwird, gedoopt 9 maart 1732.

Klaas is getrouwd Bornwird 8 oktober 1758 met

77. Fokeltje Lourens geboren Hiaure, gedoopt 19 april 1733.

Fokeltje was weduwe van Johannes Foppes.

78. Hessel Eelkes.

Hessel is getrouwd Hantumhuizen 31 mei 1756 met

79. Sepkjen Jans.

80. Taekele Douwes Soepboer, geboren Sijbrandahuis 12 januari
1766 overleden Hantum 31 december 1847 getrouwd te Ternaard

29 december 1832 met Tetske Wijbes Albertsen geboren
Rinsumageest 7 december 1785, dochter van Wijbe Albertsen
(mr. goudsmid te Texel) en Tjitske Martens Sikkema. Taekele
is getrouwd Genum 6 juli 1794 (1) met

81. Ytje Roelofs geboren Blija 1766, overleden Hantum 11
augustus 1830.

82. Hylke Klazes Wijnsma, geboren Veenwouden 4 december 1769,
overleden Dantumawoude 25 maart 1821.

Hylke is getrouwd Veenwouden 14 augustus 1791 met

83. Jitske Folkerts geboren Murmerwoude rond 1773, overleden
Dantumawoude na maart 1821.

84. Binne Tjerks Rintjema, geboren Hantumhuizen 18 januari
1758, overleden Holwerd 10 december 1831. Binne Tjerks neemt

in 1811 de naam Rintjema voor familienaam aan hij heeft op dat moment 5 kinderen en woont te Raard. Binne is getrouwd Raard 6 juli 1783 met

85. Martje Piers van der Ploeg geboren Twijzel in 1762, overleden Betterwird 27 maart 1827.

86. Jan Lolkes Jilderda, geboren Ternaard 5 december 1753, overleden Bornwird 27 januari 1820. Jan Lolkes neemt in 1811 de naam Jilderda aan voor familienaam, hij woont te Ee en heeft 9 kinderen. Hij ondertekent met Jielderda. Jan is getrouwd Hantumhuizen 18 april 1779 met

87. Trijntje Goffes geboren Hantum rond 1756, overleden Bornwird aldaar voor 1818.

88. Jasper Pieters Zijlstra, gedoopt Engwierum 30 september 1736 overleden Brantgum 21 juli 1825. Jasper Pieters neemt in 1811 de naam Zijlstra voor familienaam aan, hij heeft op dat moment 6 kinderen en woont te Brantgum. Jasper is later getrouwd Brantgum 6 augustus 1781 met Riemkjen Pieters geboren Brantgum rond 1742, overleden aldaar in 1785, dochter van Pieter Jacobs en Jeltje Pieters. Jasper is getrouwd te Metslawier 1 mei 1758 (1) met

89. Aafke Douwes geboren te Oosternijkerk rond 1738.

90. Sjoerd Freerks Minnema, geboren Niawier, gedoopt aldaar 25 december 1733. Sjoerd is getrouwd Niawier 15-1-1767 met

91. Antje Douwes afkomstig uit Niawier, geboren rond 1742.

92. Jacob Jans Bosch, geboren Hantumhuizen rond 1738, overleden Oosternijkerk voor 1806 getrouwd Hantumhuizen 27 oktober 1763 met

93. Minke Aarents geboren Hantumhuizen rond 1740, overleden Oosternijkerk voor 1806.

94. Douwe Pieters geboren te Oosternijkerk rond 1745, overleden aldaar in 1785 of 1786.

Douwe is getrouwd Oosternijkerk 8 december 1775 met

95. Fetje Jans geboren Holwerd, gedoopt 27 september 1744.

96. Pybe Pybes, geboren Ee, getrouwd Ee 23 mei 1723 met

97. Getske Tymens.

98. Eelse Jans. Eelse is later getrouwd Engwierum 5 maart 1752 met Sytske Tjommes gedoopt Ee 17-8-1732, dochter van Tjomme Wijtzes. Eelse is getrouwd Ee 16-9-1731(1) met

99. Tjietske Hylkes gedoopt te Ee op 18 september 1712.

100. Marten Jacobs. Marten was gehuwd met

101. Martje Siebes.

De laatst bekende generaties (zie onze homepage) zijn:

2706. Johannes Wygers, geboren 1600, overl. 31 augustus 1670,

2707. Geeske Tjebbes.

2710. Hart Deddes, boer. Hart was gehuwd met

2711. Antie Sytzes ook genaamd Ntie Sytzes.

**AFSTAMMINGSREEKS FAMILIE VAN DRIESUM,
nakomelingen van Renger Meints en
Haukjen Sybes. (deel 1)**

Hetty Combs (e-mail: a.combs@chello.nl)

Stamhouders zijn Renger Meints (geb. ? w.s. te Oudwoude, overl. na mei 1779-1821) en Haukje Sybes (geb. ?, overl. na mei 1779) welgestelde boeren op wat nu Oostwoud 7 te Driesum is. Zij woonden daar ongeveer vanaf 1728-1749. (Stemcohierien Eastwâld XVIII-A 436, 437, 438.)

In 1749 (Quotisatiecohierien 1749 Dantumadeel, fol. 4) wordt Renger Mients voor de belasting aangeslagen voor een aanzienlijk bedrag: t.w. 54 Carguldens en 6 strs. Het gezin bestaat dan uit 4 personen boven de 12 jaar en 3 personen onder de twaalf jaar.

Op 26-07-1750 komt het gezin van Oudwoude; op 11-06-1754 terug naar Oudwoude en opnieuw van Oudwoude op 16-05-1779 (Bron:DTB 166 NH Gem. Da-Dr-Ww 1697-1850 Lidmaten). Van de (ons bekende) kinderen worden er 5 in Westergeest gedoopt:

1. Sioukjen Rengers (dd. 27-06-1754). Volgt I-4 (ook als: Houkjen);
2. Pieter Rengers (dd. 30-01-1757). Volgt I-5;
3. Tetje Rengers (dd. 09-04-1759). Volgt I-6;
4. Grietje Rengers (dd. 14-03-1762). Volgt I-7;
5. Geeske Ringers (dd. 02-06-1765). Volgt I-8;

Deze kinderen werden allemaal na 1749 geboren. We weten echter dat er in 1749 ten minste 3 personen beneden de 12 jaar waren in het gezin van Ringer Mients en zijn vrouw. Deze kinderen zijn dus ouder dan bovengenoemde en hoeveel er precies zijn geweest weten we niet. Immers de overleden kinderen werden niet vermeld in de quotisatiecohierien en de kinderen vanaf 12 jaar werden bij de volwassenen ingedeeld.

Noch in Oudwoude, Westergeest, noch in Driesum en Wouterswoude werden dopen gevonden van de oudere kinderen. Door middel van overeenkomsten in voornamen van nakomelingen werden een aantal "prospects" nader onderzocht en goed bevonden. Het gaat om de personen van:

- Mient Rengers. Volgt I-1;
- Jacob Ringers. Volgt 1-2;
- Detje Ringers. Volgt 1-3.

Allen geboren voor 1749 dus en NIET (verifieerbaar) gedoopt. Hiermee komt het totaal aantal ons bekende kinderen op 8. Tevens komen er vragen omhoog, zoals: waarom zijn deze kinderen niet gedoopt en hun jongere broertje en zusjes wél? Waarom is er geen huwelijk van hun ouders te vinden? Van de mogelijke antwoorden zijn er een paar voor de hand liggend:

- a. De ouders zijn buiten de regio gehuwd. Gezocht werd in Dantumadeel, Kollumerland en Dongeradeel.
- b. Men was tot 1754 (datum eerste doop) buitenkerkelijk, joods, rooms of doopsgezind en is op een gegeven moment bekeerd tot het protestantisme.

Overige opties uiteraard niet uitgesloten.

De veronderstelling dat de ouders van buiten de regio komen wordt gesterkt door het feit dat het patroniem "Mients" nauwelijks voorkomt in de doorzochte bronnen. Ook werd er gezocht naar spellingsvarianten als "Meents", "Meints", "Meinderts" en "Mientes".

Bij de Quotisatie van 1749 slechts 1 maal en dat is de ons bekende. In Achtkarspelen komt "Mients" 2x voor met de vermelding "arm" en "zeer arm", in Tietjerkstradeel 1x als "gemeen boer". Het is onlogisch dat een rijke boer een 'zeer arme' broer zou hebben, maar het is niet uitgesloten. Bij de vergelijking van persoonsnamen werden ook hier echter geen overeenkomsten gevonden.

Opvallend is dat er bij de nakomelingen van Renger Mients en Haukje Sybes geen SYBE gevonden is. Volgens de traditie van het vernoemen, zoals die ook in deze familie steeds is gevolgd, zou er zeker één (of meerdere) Sybes geboren moeten zijn. Een hypothese is dat er wel een Sybe is geweest, maar dat die ongedoopt en op zeer jonge leeftijd overleden is, wellicht voordat de familie naar de regio Oudwoude kwam.

-- I --

I-1. Mient Rengers. (geb. rond 1744 Westergeest?, overl. 04-08-1814 Kollumerland Mairie Oudwoude, (actenr. 16) op de leeftijd van 70 jaar, gehuwd). Gehuwd 17-02-1765 Westergeest x Antje Heines (geb. Westergeest).

Uit dit huwelijk zijn 3 kinderen bekend.

- Lijberth Mients (geb. 1765, doop 24-08-1765 Westergeest, overl. voor 1811);

- Heine Mients (geb. rond 1772 Triemen onder Westergeest, overl. 03-11-1857 Dantumadeel (33) op de leeftijd van 84 jaar, weduwnaar). Gehuwd x Grietje Haebels. 1 kind bekend. Volgt III-1;

- Pieter Mients (geb. 02-05-1779 Triemen onder Westergeest, ged. 12-05-1780 Westergeest, overl. voor 1811);

Mient Rengers neemt voor hemzelf en 1 kind (Heine, 40 jaar) in 1811 de familienaam RENGERSMA aan. Woonplaats is dan Kollumerzwaag. (Mairie Oudwoude, folio 16). Naam wordt verbasterd tot RINGERSMA.

I-2. Jacob Ringers (geb. rond 1750 op de Triemen onder Westergeest, overl. 14-05-1822 onder Ee in huisnr. 116 (OD11) des namiddags om twee uren, op de leeftijd van 72 jaar, gehuwd, landbouwer, wonende op Groot Midhuizen onder Ee. Bij zijn overlijden worden de namen van zijn vrouw en ouders vermeld: echtgenoot van Minke Louws, zoon van wijlen Renger Mients en Haukje, beide overleden, in tijden echtelieden te Wouterswoude. De aangifte werd naar gebruik gedaan door zijn aangrenzenden geburen, t.w. Beern Pieters Terpstra, 73 jaar en Jelle Sjoerds Boersma, 46 jaar, beide landbouwers.

Jacob Ringers was dus gehuwd met Minke Louws (geb. 1763, doop 18-09-1763 Ee), d.v. Louw Minnes en ?.

Zij laten bij de NH gemeente te Ee 8 kinderen dopen:

- Sybe Jacobs (geb. 28-01-1788 Ee, doop 24-02-1788 Ee);
- Antje Jacobs (geb. 17-03-1790 Ee, doop 04-04-1790 Ee);
- Haukjen Jacobs (geb. 26-10-1792 Ee, doop 04-11-1792 Ee);
- Wytske Jacobs (geb. 05-11-1795 Ee, doop 22-11-1795 Ee);
- Louw Jacobs (geb. 11-10-1798 Ee, doop 21-10-1798 Ee);
- Grijttje Jacobs (geb. 05-04-1802 Ee, doop 18-04-1802 Ee);
- Jantje Jacobs (geb. 15-04-1805 Ee, doop 12-05-1805 Ee);
- Detje Jacobs (geb. 10-04-1810 Ee, doop 06-05-1810 Ee).

Hij neemt in 1811 de familienaam BOERSMA aan (Mairie Ee, folio 50), voor hemzelf en 9 kinderen. Woonplaats is dan Ee. Kinderen: Ringer, 30 jaar te Wetzens; Aukje 22 jaar; Siebe 23 jaar, Houkjen 19 jaar, Wytske 16 jaar; Louw 13 jaar; Griettje 10 jaar; Jantje 7 jaar en Deltje 1½ jaar. De oudste zoon Renger is dus niet in Ee gedoopt, of mogelijk net als zijn vader, helemaal niet. Ook hier weer de vraag waarom hij niet en de overige kinderen wél?

I-3. Detje Ringers (w.s. overl. voor 1807, echter niet gevonden), gehuwd 15-05-1785 Akkerwoude x Lammert Emkes (geb. 1755, doop 23-03-1755 Akkerwoude, overl. 07-08-1830 Dantumadeel (15) op de leeftijd van 75 jaar, gehuwd). Z.v. Emke Lammerts, bij de quotisatie 1749 vermeld als "seer

kleine boer te Akkerwoude" en Ytie Keimpes.
Van Lammert en Detje zijn geen kinderen bekend. Om reden van haar voornaam Detje, die steeds weer in de verschillende generaties opduikt, in combinatie met de weinig voorkomende patroniem, kunnen we echter bijna zeker stellen dat Detje wel degelijk een dochter was van Ringer Mients en Haukjen Sybes en daarom in deze parenteel opgenomen kan worden.

Detje is daarnaast heel goed mogelijk dezelfde persoon als de wél gedoopte, maar verder nergens genoemde of voorkomende Tetje Ringers.

Een derde reden die bijdraagt tot deze vermelding ligt bij een latere generatie, namelijk een oomzegger van Lammert, de zoon van Sippe Emkes, te weten Emke(Jemke) Sippes de Hoop trouwt met een tantezegger van Detje, te weten Grietje Pieters van Driesum. Zie hiervoor ook II-3-6.

(Zie Genealogie Postma van A.C.H. Combs). Anders gezegd: een oom van Emke was getrouwd met een tante van Grietje en op die manier hebben zij elkaar dus mogelijk (beter) leren kennen. Ditzelfde gebeurt nogmaals: een andere oomzegger van Lammert Emkes, t.w. Sijke Sippes de Hoop, trouwt met Johannes Hendriks van der Staal, een tantezegger van Detje. Zie ook II-2-2.

Misschien ligt in het feit dat zij zelf geen kinderen hebben gehad een reden om huwelijken tussen de jongere generatie om hen heen te arrangeren of op zijn minst te beïnvloeden.

Van Lammert Emkes is een tweede huwelijk bekend. Op 27-12-1807 te Akkerwoude hertrouwt hij met Antje Douwes van der Schaaf (geb. rond 1779, overl. 27-12-1859 Dantumadeel (4) op de leeftijd van 80 jaar, weduwe), ook van Akkerwoude. Lammert is dan 'zonder bedrijf". Ook uit dit huwelijk zijn geen kinderen bekend.

Lammert Emkes neemt in 1811 de familienaam DE HOOP aan. Woonplaats is dan Akkerwoude. (Mairie Dantumadeel, folio 100). Er worden geen kinderen genoemd, wat betekent dat er op dat moment geen kinderen (in leven) waren.

Voor zover wij kunnen nagaan zijn dus beide huwelijken kinderloos gebleven.

I-4. Sjoukjen/Houkjen Ringers (geb. 1754, doop 27-06-1754 Westergeest, overl. 18-11-1828 Dantumadeel (29) op de leeftijd van 75 jaar, weduwe). Draagt bij overlijden de familienaam DE JONG.

Gehuwd 13-05-1781 Akkerwoude x Hendrik Johannes. Beide van Akkerwoude.

Hendrik en Sjoukje laten in Akkerwoude 6 kinderen dopen:

- Trijntje Hendriks (geb. 31-03-1782 Akkerwoude, doop 21-04-1782 Akkerwoude);
- Johannes Hendriks (geb. 22-10-1784 Akkerwoude, doop 14-11-1784 Akkerwoude);
- Renger Hendriks (geb. 10-01-1787 Akkerwoude, doop 28-01-1787 Akkerwoude);
- Sybe Hendriks (geb. 04-11-1789 Akkerwoude, doop 29-11-1789 Akkerwoude);
- Houkje Hendriks (geb. 20-10-1792 Akkerwoude, doop 04-11-1792 Akkerwoude);
- Sjoukje Hendriks (geb. 18-06-1796 Akkerwoude, doop 10-07-1796 Akkerwoude).

Hendrik Johannes komt niet in het familienaamsregister voor. Dit betekent dat hij zeer waarschijnlijk voor 1811 is overleden.

Van 4 kinderen is bekend dat zij de familienaam VAN DER STAAL gebruiken. Een aantal huwelijksgegevens zijn opgenomen. *Volgt II-2.*

I-5. Pieter Ringers (geb. 1757, doop 30-01-1757 Westergeest, overl. 13-12-1821 Driesum op de leeftijd van 65 jaar, gehuwd). Koopman te Driesum, wonende in het dubbele huis recht tegenover de NH-kerk in het midden van het dorp, tegenwoordig een nieuwbouw met puntdak aan de Van Sytzamawei nr. 15.

Was gehuwd 31-05-1784 Driesum x Grietje Meinderts (geb. 1763, doop 09-03-1763 Wouterswoude). D.v. Meindert Riekeles en Sytske Pieters.

Uit dit huwelijk zijn 9 kinderen bekend. *Volgt II-3.*

Pieter Ringers neemt in 1811 voor zichzelf en 8 kinderen de familienaam VAN DRIESUM aan. Woonplaats is dan dus Driesum (Mairie Dantumawoude, folio 98).

De kinderen: Renger, 24 jaar te Aalzum, Sytske 27 jaar, Meindert 22 jaar in dienst, Haukjen 19 jaar te Dokkum, Tjietske 16 jaar te Dantumawoude, Grietje 14 jaar, Detje 12 jaar en Saapke 9 jaar.

I-6. Tetje Ringers (geb. 1759, doop 29-04-1759 Westergeest). Wordt nergens teruggevonden. Is hoogst-waarschijnlijk dezelfde persoon als de eerder genoemde Detje Ringers.

I-7. Grietje Ringers (geb. 1762, doop 14-03-1762 Westergeest). Komt in 1794 van Kollumerzwaag wanneer zij huwt met Sijte Sijtses van Dantumawoude. Op 08-06-1794 met attestatie vanuit de kerkgemeente Driesum-Dantumawoude-Wouterswoude vertrokken naar Kollumerzwaag, waar op 09-06-1794 het huwelijk wordt bevestigd. De bruidegom komt dán van Zwaagwesteinde.

Geen verdere gegevens van dit stel bekend.

I-8. Geeske Ringers (gedoopt 02-06-1765 Westergeest, overl. tussen 1805 en 1810). Gehuwd 15-05-1785 Akkerwoude x Gerrit Meents (geb. 01-04-1763 Akkerwoude, doop 24-01-1763 Akkerwoude). Z.v. Mient Lammerts en Tijtje Clases. Bij zijn huwelijk is Gerrit Meents afkomstig uit Veenwouden.

Gerrit en Geeske laten 2 kinderen in Wouterswoude dopen:

- Dettje (geb. 21-09-1794 Wouterswoude, doop 17-08-1794 Wouterswoude);
- Klaaske (geb. 04-06-1797 Wouterswoude, doop 28-04-1797 Wouterswoude).

Er zijn echter meer kinderen geweest, blijkens het register familienamen 1811, van wie echter (wederom) geen doop is gevonden.

Gerrit Meents neemt in 1811, wanneer hij hertrouwd is met de weduwe Selia Martinus, eveneens afkomstig van Veenwouden en eerder gehuwd met Harke Romkes), de familienaam BONMA aan, (Mairie Veenwouden, fol. 38) voor hemzelf, 6 kinderen en 2 stiefkinderen (zoons van Selia). Woonplaats is dan Veenwouden.

De Kinderen: Ringer 21 jaar; Dettje 17 jaar; Klaaske 14 jaar; Grietje 12 jaar; Akke 8 jaar; Mient 6 jaar. De stiefkinderen: Romke 12 jaar en Martinus 8 jaar.

De naam BONMA wordt veranderd in BOUMA. Dochter Klaaske noemt zich echter BONNEMA.

Uit het tweede huwelijk van Gerrit Meents is nog een dochter bekend. Deze wordt hier echter verder niet genoemd.

De familie zet zich voornamelijk voort in Tietjerkstradeel. Zie verder II-4.

-- II --

II-1 Kinderen van Mient Rengers Rengersma en Antje Heines:

- Lijbert Mients (geb. 1765, doop 24-08-1765 Westergeest, overl. voor 1811);
- Heine Mients Ringersma (geb. 25-02-1772 Triemen onder Westergeest, doop 20-09-1772 Westergeest overl. 03-11-1857)

Dantumadeel (33) op de leeftijd van 84 jaar, weduwnaar). Was in 1829 koemelker te Driesum. Gehuwd x Grietje Haebels/Ebeles Zuidema (geb. rond 1788 Surhuizum). 1 Kind bekend.

Volgt III-1;

- Pieter Mients (geb. 02-05-1779 Triemen onder Westergeest, ged. 12-05-1780 Westergeest);

II-2 Kinderen van Hendrik Johannes en Sjoukje Ringers:

- Trijntje Hendriks van der Staal (geb. 31-03-1782 Akkerwoude, doop 21-04-1782 Akkerwoude, overl. 17-06-1834 Dantumadeel (10) op de leeftijd van 51 jaar, weduwe). Gehuwd geweest. 4 Kinderen bekend. Gezin woonde te Wanswerd en in 1829 te Akkerwoude huis nr 28;

- Johannes Hendriks van der Staal (geb. 22-10-1784 Akkerwoude, doop 14-11-1784 Akkerwoude, overl. 06-01-1833 Dantumadeel (2) op de leeftijd van 47 jaar, gehuwd). Arbeider wonende te Akkerwoude, huis nr. 5. Gehuwd x Sijke Sippes de Hoop (geb. rond 1793 Akkerwoude). 1 Kind bekend. Volgt III-2;

- Renger Hendriks (geb. 10-01-1787 Akkerwoude, doop 28-01-1787 Akkerwoude, overl. zeer w.s voor 1811);

- Sybe Hendriks van der Staal (geb. 04-11-1789 Akkerwoude, doop 29-11-1789 Akkerwoude, overl. 04-07-1851 Dantumadeel (18) op de leeftijd van 61 jaar, gehuwd). Arbeider wonende te Akkerwoude huis nr. 40. Gehuwd 16-12-1815 Dantumadeel Mairie Dantumawoude (13) x Sjoukje Durks van der Veen (geb. rond 1793 Rinsumageest). 5 Kinderen bekend. Volgt III-3;

- Houkje Hendriks van der Staal (geb. 20-10-1792 Akkerwoude, doop 04-11-1792 Akkerwoude, overl. 06-09-1870 Dantumadeel (124) op de leeftijd van 77 jaar, gehuwd). Gehuwd 16-12-1815 Dantumadeel Mairie Dantumawoude (14) x Hendrik Willems Hiemstra. Kinderen onbekend.

- Sjoukje Hendriks van der Staal (geb. 18-06-1796 Akkerwoude, doop 10-07-1796 Akkerwoude). Gehuwd 16-12-1815 Dantumadeel Mairie Dantumawoude (15) x Anne Folkerts Boonstra. Kinderen onbekend.

NB. Sybe, Houkje en Sjoukje Hendriks van der Staal trouwen alle drie op een en dezelfde dag.

Het komt vaker voor dat kinderen uit 1 gezin tegelijk hun huwelijksfeest houden, zodat de kosten gedeeld kunnen worden en ook de familie niet op kosten gejaagd wordt. 3 Huwelijken binnen 1 gezin op dezelfde dag komen echter zelden voor.

II-3 Kinderen van Pieter Rengers van Driesum en Grietje Meinderts:

- Sytske Pieters van Driesum (geb. 20-01-1785 Driesum, ged. 20-01-1785 Driesum, overl. 08-01-1829 Dantumadeel (3) op de

leeftijd van 44 jaar). Gehuwd 06-04-1813 Dantumadeel Mairie Veenwouden (4) x Jan Pieters de Jong (geb. 1781, overl. 29-01-1829 Dantumadeel (5) op de leeftijd van 45 jaar, weduwnaar). 4 Kinderen bekend. Volgt III-4;

- Renger Pieters van Driesum (geb. 02-03-1787 Driesum, ged. 01-04-1787 Driesum, overl. na jan. 1824). Gehuwd voor 1814 x Riemke Jans Joustra (geb. 22-02-1817 Dokkum (7), overl. 04-08-1886 Oostdongeradeel (115) op de leeftijd van 69 jaar, weduwe). D.v. Jan Lourens Joustra en Lourelia Dirks Velthuis. 4 Kinderen bekend. Volgt III-5;

- Meindert Pieters van Driesum (geb. 30-06-1789 Driesum, ged. 09-07-1780 Driesum, vermist sinds eind 1814*). Ongehuwd.

NB. Meindert Pieters neemt in 1810-1811 vrijwillig dienst in het leger van Napoleon. Hij wordt ingedeeld bij het 33ste regiment lichte infanterie (jagers) van het 4de bataljon. Het laatste bericht over hem dateert van 24-08-1811 vanuit Bremen dat hij naar Danzig moet marcheren. Vanaf eind 1814 wordt hij vermist. Bron: RA Leeuwarden, toegang 11 inv.nr. 6510 stuknr.22, nr. 237 op de lijst.

- Haukjen Pieters van Driesum (geb. 06-01-1792 Driesum, ged. 29-01-1792 Driesum, overl. 01-12-1879 Schoterland (231) op de leeftijd van 86 jaar). Dienstmeid. Woonde t.t.v. huwelijk te Leeuwarden. Gehuwd 17-12-1820 Dokkum (41) x Christiaan Coenraads van der Veer (geb. 1794 Leeuwarden, overl. 10-07-1876 Schoterland (146) op de leeftijd van 82 jaar, gehuwd). Zadelmaker wonende te Dokkum t.t.v. huwelijk, later te Heerenveen. Z.v. Coenraad van der Veer, bekend als Coenraad Eysenhoed ("welke eerstgenoemde toenaam Van der Veer nadien tijd heeft aangenomen"), zadelmaker te Dokkum en Berber Buchaël zijn huisvrouw. Kinderen onbekend.;

- Tjitske Pieters van Driesum (geb. 05-08-1794 Driesum, ged. 24-08-1794 Driesum, overl. 21-03-1829 Dantumadeel (11) op de leeftijd van 34 jaar). Gehuwd (1) 26-05-1817 Dantumadeel (9) x Jan Dercks de Hoop (geb. 18-10-1789 Akkerwoude, overl. 04-02-1820 Murmerwoude op de leeftijd van 30 jaar). Dagloner. Z.v. Dirk Jans de Hoop en Janke Hendriks van Kammen. 2 Kind bekend. Volgt III-6a;

Gehuwd (2) 1822 x Jan Durks Venema. (geb. rond 1790 Driesum, overl. 21-12-1847 Dantumadeel (1) op de leeftijd van 57 jaar, weduwnaar). Arbeider wonende te Driesum. Z.v. Durk Jans Venema en Antje Sybes Faber. 1 Kind bekend. Volgt III-6b;

- Grietje Pieters van Driesum (geb. 26-03-1797 Driesum, ged. 17-04-1797 Driesum, overl. 26-10-1826 Dantumadeel (55) op de leeftijd van 29 jaar, gehuwd). Gehuwd 1819 x Jemke/Emke Sippes de Hoop (geb. 1796 Akkerwoude, overl. 15-11-1826 dantumadeel (62) op de leeftijd van 30 jaar). Dagloner

wonende te Wouterswoude. In 1829 dagloner wonende te Driesum. Z.v. Sippe Emkes de Hoop en Tjetje Sierds van de Wouden, dagloners en koemelkers te Wouterswoude. 3 Kinderen bekend. Volgt III-7;

- Detje Pieters van Driesum (geb. 07-10-1799 Driesum, ged. 10-11-1799 Driesum, overl. 27-02-1864 Dantumadeel op de leeftijd van 64 jaar). Gehuwd 1819 x Popke Roelofs Vriesema. (geb. 1793-'94 Dantumawoude, overl. 18-11-1859 Dantumadeel (53) op de leeftijd van 66 jaar, gehuwd). Z.v. Roelof Popkes Vriesema en Hinke Thymens, wonende te Dantumawoude. 6 Kinderen bekend. Volgt III-8;

- Saapke Pieters van Driesum (geb. 01-07-1802 Driesum, ged. 25-07-1802 Driesum, overl. 15-04-1817 Dantumadeel op de leeftijd van 15 jaar). Ongehuwd;

- Rykele Pieters van Driesum (geb. 25-02-1805 Driesum, ged. 31-03-1805 Driesum, overl. voor 1811).

II-4 Kinderen van Gerrit Meents en Geeske Ringers:

- Ringer Gerrits Bouma (geb. rond 1790), overl. 25-08-1854 Tietjerkstradeel (29) op de leeftijd van 63 jaar, gehuwd). Gehuwd 13-06-1818 Tietjerkstradeel (28) x Johanneske Botes Visser. 3 Kinderen bekend. Volgt III-9;

- Houkjen Gerrits Bouma (geb. ?). Gehuwd (1) 11-11-1815 Tietjerkstradeel Mairie Bergum (22) x Johannes Cornelis van der Schans. 2 Kinderen bekend. Volgt III-10a;

Gehuwd (2) 09-11-1822 Tietjerkstradeel (47) x Popke Binnes Vriesema. 3 Kinderen bekend. Volgt III-10b.

- Dedtje Gerrits Bouma (geb. 21-09-1794 Wouterswoude, doop 17-08-1794 Wouterswoude);

- Klaaske Gerrits Bouma (geb. 04-06-1796 Wouterswoude, doop 28-04-1797 Wouterswoude, overl. 24-09-1848 Leeuwarden op de leeftijd van 51 jaar, gehuwd). Gehuwd 16-04-1814 Tietjerksteradeel Mairie Hardegarijp (3) x Fokke Jacobs Inia. 2 Kinderen bekend. Volgt III-11.;

- Grietje Gerrits Bouma (geb. rond 1799, overl. 02-03-1875 Tietjerkstradeel 914) op de leeftijd van 75 jaar, weduwe). Gehuwd 22-03-1828 Tietjerkstradeel (8) x Sake Klazes Visser. 5 Kinderen bekend. Volgt III-12;

- Aukje/Akke Gerrits Bouma (geb. rond 1803, overl. 31-12-1835 Tietjerkstradeel (25) op de leeftijd van 34 jaar, gehuwd). Gehuwd 07-05-1825 Tietjerkstradeel (11) x Fokke Hendriks Roosma. Uit dit huwelijk zijn ten minste 2 kinderen geboren.;

- Mient Gerrits Bouma (geb. rond 1805, overl. 27-12-1886 TJDL (267) 81 jaar, gehuwd). Gehuwd 07-04-1832 Tietjerkstradeel (13) x Aukjen Sytzes Kooistra. Kinderen onbekend.

BRANTGUMMERS in 1749

J. Sytsma

Nog even doorgaand over de aktie, tijdens de opstand van 1749, van de in de vorige Sneuper genoemde Lammert Hendriks uit Brantgum.

Die opstand in de Dongeradelen was slechts een ondoordachte uiting van ontevredenheid, die nog nasmeulde sinds het jaar daarvoor, toen een heus oproer dreigde te ontstaan. Dat was het zogenaamde Pachtersoproer. De pachtprijzen der landerijen en gebouwen waren ontstellend hoog. Dit had tot gevolg dat grote ontevredenheid ontstond onder de bevolking, ook vanwege de hoge belastingen en het onrechtvaardige gerechtelijk bestel in die tijd. Men kon bijna geen stap meer zetten of er werd belasting op geheven. Boeren zetten hun plezier-wagen-gerij op zolder om aan die heffing te ontkomen.

Het plan van deze opstand was beraamd tijdens nachtelijke drinkgelagen door een drietal jonge Dongeradeelsters.

Lolke Hulshuis, vrijfeint, 8 jaar studie aan de Franeker Hogeschool, vestingbouw (tegenwoordig waterbouwkunde), Claes Cornelis, boerenzoon op Nuttema State op de Tijeburen, ook vrijfeint en Jacob Sybes, getrouwd, arbeider uit de Visbuurt en Sikke Pyters uit Franeker, winkelier in financiële moeilijkheden, zwager van Claes Cornelis, waren de opposanten.

Zij meenden een hoofdrol te kunnen spelen in een door hen opgezette demonstratie en daartoe een machtige armada van de ontevreden bevolking achter zich aan te krijgen. Dat daartoe een gedegen voorbereiding nodig was, beseften zij niet. In de nacht werd een deel van de bevolking in de driehoek Ternaard-Holwerd-Brantgum uit bed getrommeld en gedwongen in optocht via Ternaard naar Holwerd gedirigeerd. Te Holwerd zou dan de toenmalige Grietman Van Aylva gevangen genomen worden en naar Leeuwarden getransporteerd. Wat daar dan zou moeten gebeuren was zelfs voor de initiatiefnemers duister. Toen de hele affaire in de vroege morgen te Holwerd in het honderd liep, beseften de aanstichters dat het voor hen kwalijke gevolgen kon krijgen en ze besloten naar het buitenland te vluchten. Naderhand moest een flink deel van hen die waren gebleven voor de rechter verschijnen. Lammert Hendriks werd voor vijf jaar het land uitgezet. Het reisverslag van Lolke naar Hamburg is bewaard gebleven.

Het uiteindelijke resultaat is geweest, dat de arme Jacob Sybes noodgedwongen uit Hamburg platzak weer naar huis terug moest. Hij had note bene Lolke te Hamburg eerst nog geholpen met het verhuizen naar een goedkoper adres en daarvoor werd hij recht hartelijk bedankt en met de wens van "goede reis" weggezonden. Platzak, wetend dat Lolke een goed gevulde buidel bezat.

Hij alleen heeft met zijn leven voor de bedreven ondeugd moeten boeten. In augustus 1750 is hij op het schavot voor het stadhuis te Leeuwarden door onthoofding van het leven beroofd, in die stad was dat toen nog een publieke gemakelijkheid.

Lolke Hulshuis is in 1752 en misschien wel eerder al weer actief als ontvanger in de Grietenij West-Dongeradeel, zijn eerdere baan. In de administratie der Ned. Herv. Kerk te Holwerd staat vermeld: Ontfangen van ondersecretaris Hulshuis de Grondpacht van Moppenburg, May 1752 L. 2-5- . Moppenburg was toen al de verhaspeling van Mokkemaburg, en wat nu nog heet "Moppenbuurt".

De beide anderen zullen waarschijnlijk ook zonder straf zijn gebleven. Een paar maanden uit het zicht verdwijnen was gewoonlijk al voldoende.

De onthoofding van Jacob Sybes heeft als afschrikking moeten dienen om anderen van dat soort ondernemingen te doen afzien. Hij was de minst aanzienlijke en dat diende als maatstaf.

Maar hoe zit het, wordt er in dit verhaal niet ergens een Gosling Doekes genoemd? Jazeker. Altijd haantje de voorste wanneer er revolutie in aantocht is. Maar de naam Wiersma die ze later aannemen, voerden ze toen nog niet. Die hebben ze tijdens het Napoleon-bewind, ongeveer in het jaar 1811 aangenomen. Wat was eenvoudiger voor een Wierumer, waar de naamgever toen woonde, om zich, als het dan toch moet, dan maar Wiersma te noemen?

In 1746 heeft Doeke Anes uit Wierum de onhandigheid begaan om van een baarch in Hantumhuizen een poot kapot te rijden met zijn paard en wagen. De eigenaar wenst daarvoor schadeloos gesteld te worden. Doeke Anes moest voorzichtig zijn, hij had een voermansbedrijf en hij wilde de klandizie van die man niet kwijt raken. Na wat gesteggel werden ze het eens over de prijs. De helft van de geschatte waarde van dat varken, 6 car. g.

Maar een zekere Schröder was in die tijd fiscaal in de Grietenij, een soort officier van justitie op gemeentelijk niveau en die kwam ter ore dat een misdrijf maar onderling even geregeld was en dat stond hij niet toe. Er was wat te

verdienen geweest en dat liep hij op deze manier mis. Hij begon tegen Doeke Anes een gerechtelijke procedure aan te spannen bij het Hof te Leeuwarden. Dat werd een jarenlang slepende zaak.

Dan komt daar op een vroege doordeweekse zomermorgen per klokklipping een alarmsein via de Wierumer toren in Nes aan en Dirk Pyters Stoeltie aldaar hoort dat heel duidelijk. Hij wordt actief en is tuk op een verzetje. Er is wat aan de hand, dat voelt hij heel duidelijk. Zijn latere getuigenverklaring voor het Hof te Leeuwarden wijst dat uit.

Dat zat zo.

''s Morgens om vier uur opgestaan sijnde foor de deur heeft ontmoet sijne buurman Willem Nutterts. Wanneer hij de klok van Wierum hoorde klippen tegens deselde seide: Wat mag dat klippen dochs betsjutten? Waerop Willem Nutterts seide sulx niet te weten en is hij het dorp van Nes omgegaan om te sien of het ook ergens brandde maer kon niets van sien. Dus maer weer na huis gegaan. Daerop met eenen Watse Johannes, insgelijks eene arbeider, na Wierum onderwech en het pad digt aen den seedijk gekomen sijnde, sijn sij door eenen Hendrik Wijnsen, visser toe Wierum en Tjerk Thomas, meede visscher aldaar, aangeropen, dewelke tegen haar seide in haar dorp de klok te moeten klippen en dat se naer Holwerd toe moesten en het toe Ternaerd fol freemd folk sat. Daerop sijn hij en Watse Johannes naer Nes terugge gegaen en aldaer gekomen sijnde hoorden sij de klok al klippen zodat ijdereen er al was. Wanneer Jacob Jacobs hem bij heeft gevoegd en also bij haar beiden sijn gekomen Atte Hoites, Pieter Cristiaans, en - Gosling Doekes - (de zoon van de man die de bargepoot kapot had gereden). Gosling Doekes seide toen: "Nu sal de boter geld gelden. Nu slaen wij der aenst op los in Ternaerd ende in Holwerd! " Dat seide hij wel, maar toen sij sijn hiem voorbij kwamen stont sijn wijf al fan ferre te roepen : " Oan 't wurk do!!!" Hij is toen stilletjes aan 't wjoeden op de garige fijve gegaan.

(Zo gaat dat wel vaker met dat Gosling Doekes-volk. Als het er op aan komt dan staan ze er niet voor. Overigens uitstekende lui, hoor. Eens is dat volk naar Brantgum getogen. Brantgumers van 1860 tot nu toe kennen ze wel en vanaf toen hebben ze hun stempel op die levensgemeenschap gedrukt. Gosling Doekes, Gosling Klazes en Gosling Sipkes sijn daar zeer bekende klanken geweest.

Aaltje Doekes, Auke Doekes, Klaas Doekes en Gosling Doekes waren zuster en broers van de bekende Brantgumer schilder en etsers Ids Doekes Wiersma. Er is kort geleden een standbeeld

te Brantgum ter nagedachtenis van Ids Wiersma opgericht.)

Toen moesten de anderen noodgedwongen zonder Gosling Doekes op die morgen naar Nijkerk om er bij meester Foeke Sjoerds op aan te dringen tot klokklippen en verkondiging van de opstand.

Maar meester had al vaker met dat opstandbijltje gehakt en dat was hem een jaar eerder slecht gekomen. Hij keek die mannen eens goed in de ogen. De moed zonk hen meteen in de klompen maar ze zeiden toch hun lesje op.

"En, hebben jimme een schriftelijke opdracht voor het klippen van de klok?" -- vroeg meester streng.

"Nou nee, die hebben wij niet, maar 't is altemaele in rep en roer te Holwerd ende in Ternaert is het fol vreemd volk om opstand te maeken!!!"

" Gaat heen en aan jimme werk!" zei de meester, " Zonder schriftelijke opdracht van den Prince van Oraniën geen oproer hier!"

Dat hebben zij toen maar gedaan, want nogmaals, meester Foeke Sjoerds was een wijs man. Hij had door het deelnemen aan het zogenaamde Doelisten-overleg het vorig jaar, lelijk zijn gat gebrand. Hij was namelijk genomineerde voor de functie van Provinciaal Archivaris. Door zijn activiteiten als gedelegeerde tijdens het Doelistenoverleg een jaar daarvoor, kwam hij bij de Regenten, de Staten- en de Provinciale Raad van Friesland in een kwaad daglicht te staan. Hij werd dan ook niet benoemd.

De opstandige Nessumers wisten niet dat de mare van opstand zelfs tot Engwierum was doorgedrongen. Daar werd om één uur in de middag nog spottend aangespoord om 's morgens vijf uur te Holwerd te verschijnen, om deel te nemen aan een oproer.

De vrouw van Bote Sjoukes had evenwel moeite om haar man en een paar van zijn maten er van te weerhouden te paard naar Holwerd te vertrekken, zogenaamd uit nieuwsgierigheid wat er te Holwerd te doen was.

"Een suipje halen op de Reidswal bij Foekje Joukes, dat is het doel," zei ze schamper.

En ze had het grootste gelijk!

BESCHRIJVING VAN DE FOTO' s

Ter gelegenheid van het 15-jarig bestaan van de vereniging zal in deze jaargang van De Sneuper een aantal fotopagina's worden opgenomen. De beschrijving van de eerste serie volgt hieronder.

Foto 1: Opening Ledendag 13 april door burgemeester Cazemier van Dongeradeel.

Het bestuur had de burgemeester bereid gevonden om de opening van deze dag te verrichten. In zijn speech hield hij de vergadering voor dat de volgende stap om te komen tot een Kenniscentrum te Dokkum waarin samenwerking wordt gezocht tussen bibliotheek, streekarchivariaat en Admiraliteitsmuseum reeds was gezet. Architect Adema is opdracht gegeven om de bouw van een dergelijk centrum eens bouwkundig op papier te zetten. Na zijn inleiding ging de burgemeester naar de bibliotheek om de opstelling te bekijken.

Foto 2: Contact tussen leden en uitwisseling van gegevens

Al in zorgcentrum Dongeraheem, tussen koffie en soep, komen de meegebrachte papieren op tafel en worden gegevens tussen de leden uitgewisseld.

Foto 3: De boekentafel van A.C. de Haan tijdens Ledendag

Antiquariaat Atsee had een boekentafel ingericht waarvoor veel belangstelling was. De heer De Haan had een aantal boeken over de regio en genealogie meegebracht. Contacten werden gelegd over hier niet, maar in het antiquariaat wel, aanwezige boeken. Bestellingen werden eveneens geplaatst. Na afloop van deze dag maakte Atsee bekend dat leden van onze vereniging 10% korting kunnen krijgen op vertoon lidnummer.

Foto 4: Aandacht voor de lezing over terpafgravingen

Nadat onze webmaster Hans Zijlstra een uitvoerige uitleg had gegeven over opzet en werkwijze van onze homepage kreeg de heer Jelle Arjaans het woord. Deze heeft onderzoek gedaan naar het afgraven van de terpen in Friesland tussen 1840 en 1945. Zijn interessante lezing waarin vele historische feiten naar voren kwamen werd geïllustreerd met lichtbeelden.

Foto 5: Silhouetten door de Dokkumer schilder Jacob Bonga

Foto's: collectie C.H. van Wijngaarden

Deze twee foto's horen bij het artikel van Van Wijngaarden over een brief uit 1806 (zie verderop in deze Sneuper). Het

eerste silhouet is van Harmannusz Jansz. van Assen (1725-1798), vroedsman van het Legewegster-espel (vanaf 1767), burgemeester van Dokkum (1781-1794), houtkoper. Hij trouwde 31-7-1763 met Trijntje van Sinderen. Het tweede silhouet is van deze Trijntje Hotses van Sinderen (1735-1805), vooral de Duitse muts met grote luifel van Valencienneskant valt op.

Foto 6: Klaas Wiebes Nauta, wijnhandelaar aan de Legeweg te Dokkum met zijn T-Ford, ca 1925. (Foto: Admir. Huis nr. 12)
Deze foto moet omstreeks 1925 genomen zijn. Klaas Wiebe Nauta was geboren te Dokkum op 21 oktober 1885. Hij was gehuwd met Gezina Engelen die op 8 mei 1886 in Kampen het levenslicht zag. Dit echtpaar kreeg 2 dochters, te weten Alijda en Aafke, respectievelijk geboren te Dokkum op 12 juni 1913 en 6 augustus 1918.

Klaas Nauta was jarenlang wijnhandelaar aan de Legeweg nabij de Bonte brug. Dit huis wordt thans bewoond door de fam. J. de Haan. Nauta heeft waarschijnlijk jarenlang in T-fords gereden. Als kind woonde ik in de Nauwstraat en kan mij herinneren dat Nauta vanaf De Zijl langzaam de Nauwstraat inreed om zo zijn huis aan de Legeweg te kunnen bereiken. Als kinderen was het dan het spel om op de treeplank te klimmen om zo het laatste stukje mee te kunnen rijden. Dit zal in het begin van de vijftiger jaren van de vorige eeuw zijn geweest. Of Nauta dit wel zo leuk vond weet ik niet meer. (DJdJ)

Foto 7: Opslag te Paesens ca 1900

Foto: Admiraliteitshuis nr. 1171

De houten brug op de foto verbond de beide Dongeradelen met elkaar, het water is het aloude riviertje de Paesens of Donge. Deze foto moet gemaakt zijn in 1900 of eerder want na de eeuwwisseling werd eindelijk gedaan waar al heel lang over gesproken werd: het dempen van het noordelijkste stuk van de Paesens, achter deze brug. Een aantal boeren die landerijen had aan de zuidzijde van deze brug was er steeds op tegen omdat zij verwachtten dat de vissers hun schepen 's winters dan aan hun landerijen zouden afmeren, die schepen lagen voorheen in de Paesens achter de brug. Het werk werd door Johannes Cuperus voor f 1429,- uitgevoerd. Hij moest daarvoor tevens de rechts op de foto aanwezige Opslag verlengen en de brug veranderen in een duiker.

De weg over de brug (rechts ligt Oostdongeradeel) liep in Paesens vrij recht maar maakte direct over de brug (dus in Moddergat) een bocht naar rechts en verderop weer naar links waarna de weg langs De Wiel voerde, een zeer diep overblijfsel van een vroegere overstroming. Wat men ook probeerde

De Wiel was niet te dempen en men moest er een dijk royaal omheen leggen, zelfs bij modernere dijkverzwaringen had men hier problemen (De Wiel heeft geen bodem, zeiden oude Paesemers) In 1860 werd de weg na de brug pas rechtuit naar De Oere gelegd, voor f 6133,- door Gjalt Pieters Keuning, aannemer te Ternaard.

Het huis rechts op de foto is het nog altijd bestaande café De Zwarte Arend. Rond 1900 zwaaide Pait Kolk hier de scepter. Hij kwam met zijn vrouw Gezine de Vries en hun kinderen vanuit Zoutkamp naar Paesens; hij was, als velen van zijn voorgangers, winkelier, bakker en kastelein.

Zijn zonen "Ryp en Goos" zoals ze door de bevolking werden genoemd waren de bakkers, bekend in de hele omgeving door hun heerlijke kaaksen (scheepsbeschuiten). Pait zelf was de kastelein die mensen, die voor de ramen van zijn herberg stonden te gluren, steevast naar binnen nodigde met: "Sta niet voor mijn ramen te gluren, koop liever een glas bier!" Hij overleed in 1916 terwijl de laatste van zijn zonen in 1945 overleed. De Zwarte Arend wordt nu gedreven door Albert en Frederika Zeilmaker.

Dat gewoonten al van heel oude oorsprong kunnen zijn, bewijst het groepje personen links op de brug; nog steeds is deze plek een plaats van samenscholing.

De schepen die de Opslag wilden verlaten, konden hier niet draaien, maar moesten een klein stukje achteruit varen waar een verbreding in de Paesens was gemaakt waar keren wel mogelijk was (De Swaaihoeke). (RT)

Bronnen:

Paesens en Moddergat van toen..., G. Jongeling, 1987

Herinneringen aan Paesens-Moddergat, A.J. Meinema, 1982

Foto 8: 3 panden aan de Aalsumerpoort, ca 1930

Foto: collectie E. Smits.

Een nostalgisch stukje Dokkum, verdwenen door macht en geld in de vorm van de ABN-bank die op deze plaats is gebouwd.

Eens was het de toegangsweg vanuit de Dongeradelen naar de bedrijvige binnenstad. De foto uit ca 1930 laat duidelijk zien waar men later mee kwam te zitten - ruimte gebrek -

Huizen naast een zaak werden gekocht, uitgebroken enz. en men had weer een tijdje de ruimte voor uitbreiding.

Het linkergedeelte met de doorlopende daklijst (kad A248) was in 1832 een huis met bleek ter grootte van 210m², voor die tijd een redelijk groot perceel. Het behoorde toe aan Lourens Jitzes Joustra een koopman uit Dokkum. In 1859 kwam Sake Elzinga er wonen en werd het een zadelmakerij. In 1882 werd

Opening ledendag 13 april door burgemeester R. Casimier.

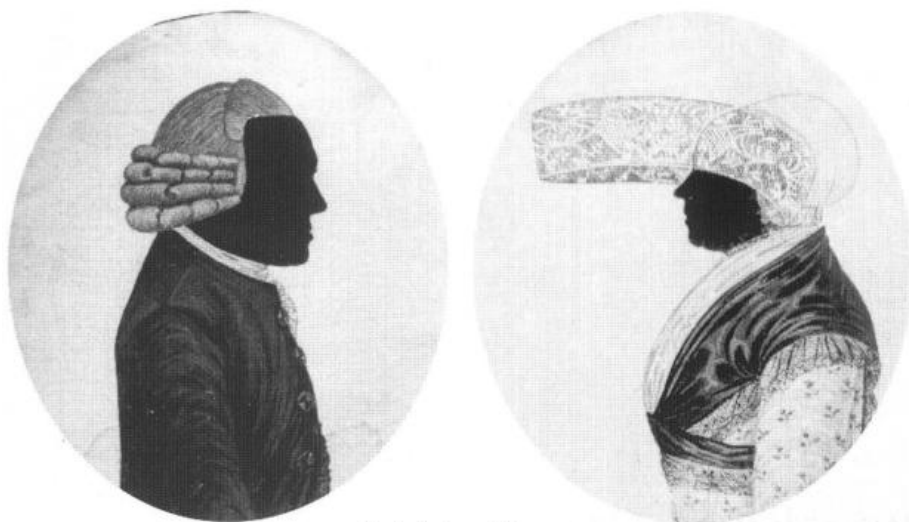
Ledencontact en uitwisseling van gegevens.

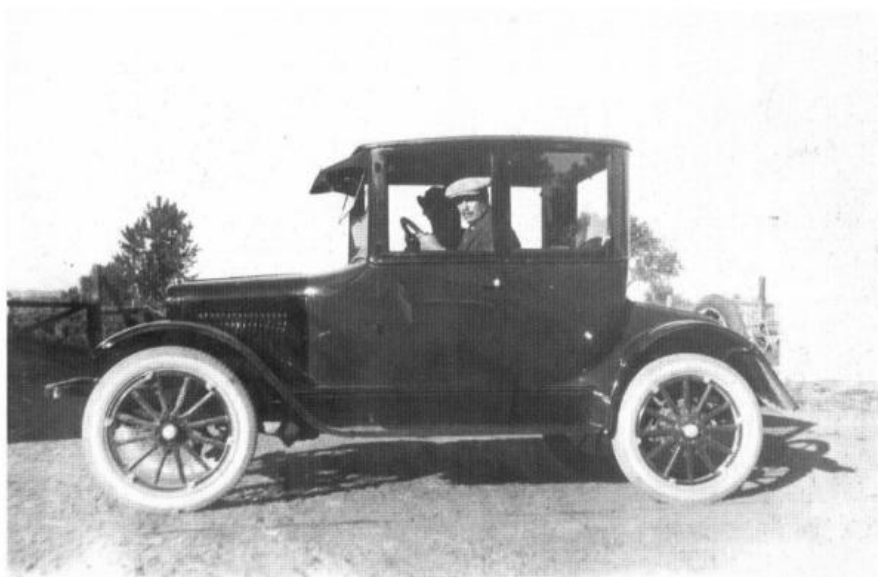
De boekentafel van A.C. de Haan tijdens ledendag.

Aandacht tijdens de lezing over de terpaafgravingen.

Foto's in silhouet.

Ca 1925 Klaas Wiebes Nauta, wijnhandelaar aan de Legeweg te Dokkum met zijn T-Ford.

De opslag te Paesens ca 1900.

Panden aan de Aalsumerpoort te Dokkum ca 1930.

Hendrik Clewits de eigenaar, hij was kruidenier en via Gerrit Ypma, bakker en Douwe Johannes de Groot, een koek- en banketbakker, werd het in 1919 verkocht aan Johannes Heidema, een rijwielhandelaar.

Als deze in 1924 naar Aalsum vertrekt, verkoopt hij het aan Minze Wouda, waarna het samen met Feike Geertsma, een smid die uit Oosternijkerk komt en Johannes Heidema ondergebracht wordt in een NV. Dit duurt niet zolang, een jaar later wordt Feike Geertsma alleen de eigenaar en ontstaat de rijwiel- en groothandel Geertsma. Feike runt de zaak tot 1944, waarna er met z'n zonen Age en Pieter een NV van wordt gemaakt.

De zaken breiden uit en na diverse verbouwingen - vooral intern - worden in 1957 Age en Pieter de enige firmanten.

Uiterlijk is er weinig veranderd, alleen het pand met kruis is van een andere gevel voorzien, de rest is gebleven tot aan de afbraak t.b.v. de ABN-bank in 1980.

Door uitbreiding van de zaak werden in de loop der jaren de naastliggende panden erbij gekocht om zodoende ruimte te hebben voor de groothandel in rijwielen enz. en de werkplaats met kantoor en magazijn. Het bedrijf is tenslotte door ruimte gebrek en slechte bevoorradingsmogelijkheden verhuist naar het industrieterrein Betterwird.

De herkenbaarheid uit vroegere jaren is hiermee definitief verdwenen door nieuwbouw.

Het middelste pand (kad A249) met de karakteristieke gevel behoorde in 1832 toe aan Johannes Heloma, schoenmaker. Hij verkoopt het perceel van 95m² in 1837 aan Fedde Hacquebord, touwslager te Dokkum. In 1898 verkoopt de fam. Hacquebord het aan Johannes Idses Bierma uit Aalsum. In 1907 gaat het over in handen van Entje Tjibbes van der Ende, een koopman, die het perceel in 1909 vergroot tot 135m² door een stuk erf achter het huis erbij te kopen. Hierna verkoopt hij het al spoedig aan Hendrik Clewits, koopman en taxateur.

Deze verhuurt het pand tot 1915, waarna hij het verkoopt aan Piet Kramer, schilder en winkelier. Deze oefent zijn bedrijf hier uit tot 1933, waarna Feike Geertsma besluit het te kopen en er in 1939 de gevel laat veranderen en er een andere bestemming aan te geven n.l. pakhuis met erf.

In 1949 en 1951 vinden er nog ingrijpende verbouwingen plaats en in 1967 wordt het verenigd met het vorige (kad A248) pand.

Het rechtse pand (kad A250) in 1832 eigen aan Hendrik Johannes Andrea, apotheker, was een perceel van 210m². In 1847 verkocht aan Pieter van Kleffens, zoutsieder te Dokkum. Hij blijft hier 30 jaar wonen tot het in 1875 verkocht wordt aan Frans

Posthuma. In 1908 gaat het naar Imus Livius Sevenster.
Dirk Jacobs Reiding uit Hantum wordt in 1921 de nieuwe
eigenaar, hij overlijdt hier, maar z'n weduwe Aafke Lieuwes
Banga blijft er tot 1933 wonen.
In 1933 verkoopt zij het aan de buurman Pier Kramer, schilder
en winkelier.
Hij gaat er wonen om zo de zaak uit te kunnen breiden. In 1944
worden Marijke en Froukje Kramer de eigenaressen tot in 1964
het gekocht wordt door de fa. F.Geertsma BV.
Ooit met de bedoeling tot uitbreiding, maar eind jaren 70
wordt ook dit perceel overgedaan aan Euromarkt BV en sindsdien
maakt het stuk grond deel uit van de ABN-bank. (ES)

DOKKUMERS IN DE VOC EN INTERNETBRONNEN

H. Zijlstra (webmaster <http://www.angelfire.com/vt/sneuper>)
Op internet worden regelmatig nieuwe databases ontsloten
waarin gegevens van Dokkumers en andere Friezen voorkomen. Zo
worden via <http://voc.websilon.nl/> zo'n 700.000 opvarenden
van de diverse VOC kamers beschikbaar gemaakt, waaronder
zeker 35 Dokkumers.
Op <http://www.rootsweb.com/~lkawgw/> kan men zoeken naar Neder-
landse Burgers op Ceylon die via de VOC met allerlei privi-
leges gelokt waren om het eiland te koloniseren. Hier komt een
parenteel voor van kapitein Pieter Ambrosius Roosma-lecoq die
als luitenant in Dokkum trouwde met Minke Alefs van Kollum op
30 april 1749 en zich vervolgens op Ceylon vestigde. Mogelijk
is de achternaam ontstaan uit een samenvoeging van Roosma en
le/de Cocq. Wie hier meer over weet wordt verzocht contact op
te nemen met sneuper@angelfire.com of een redactielid.
Uit het boek "Vinea Domini", ds J. ter Steege, over de kerk-
geschiedenis Aalzum-Wetzens: Ds Theodorus Brunsveldt werd in
1673 te Aalzum-Wetzens opgevolgd door Johannes Coyter, die de
gemeente diende tot 1679, toen hij vertrok naar Ceylon, waar
hij beroepen was door de VOC.
Een andere website die uw aandacht verdient is die van Hessel
de Walle. In de rubriek genealogie heeft hij een overzicht
geplaatst van bijna 2700 genealogische inscripties uit vooral
Noordoost Friesland, gebaseerd op o.a. grafinscripties, gedenk-
stenen en geboortelepels uit de periode 1300-1900, alsmede
bijna 1500 overlijdensdata van voor 1812 die op grafinscripties
zijn gebaseerd. Het URL is <http://home-4.tiscali.nl/~t952791/>
of u kunt via de Sneuper site in de rubriek Indexen of Links
de hyperlink gebruiken.

HET HUIS SIERCKSMawei 6 TE NIAWIER

Jan Walda

Zowel het uitzoeken en onderzoeken van genealogische wortels als wel de geschiedenis van onroerend goed is een verslavende bezigheid. Bij het sneupen naar de ontstaansgeschiedenis van boerderijen, huizen en bedrijven en de geschiedenis hiervan in Niawier en Wetsens, blijkt dit een interessante maar ook een tijdrovende klus. Dankzij de medewerking van de medewerkers van het Streekarchivariaat in Dokkum, en voor wat betreft het floreenkohierenonderzoek door Reinder Tolsma in beeld gebracht, is het een leerschool op zich.

Publicaties in de dorpskrant van Nijewier-Wetsens mogen zich in een warme belangstelling verheugen. Reden genoeg om ons eigen geboortehuis eens in kaart te brengen. Getracht zal worden in een kort overzicht de geschiedenis van het pand met de bewoners te schetsen. Het gehele complex wordt begrensd door de Siercksmawei, Kampsteech, en Bakkerspaad en is groot 9 are en 46 ca. kadastraal bekend gemeente Nijkerk sectie B no 1283, 1283 en 1284.

De eerst bekende koopakte is van 1819, gevonden in de hypotheekboeken bij het kadaster in Leeuwarden. Hierin is er sprake van dat het huis no 47 wordt gekocht door Klaas Aukes Vellinga en zijn vrouw Trijntje Ypes v/d Meulen, die een bakkerij hadden in Metslawier. Verkopers waren Atze Lieuwes Bosch, mede namens zijn vrouw Maaïke Fetzes, die in Marrum/Westernijkerk woonden.

Dit gegeven was voor ons aanleiding om te onderzoeken in hoeverre de verkopende partij verbonden was aan het bedoelde onroerend goed. Volgens de Speciekohieren is huis no 47 in het jaar 1775 nieuw gebouwd. Naastliggende percelen zijn van een eerdere datum. Het blijkt dat Jan Jacobs en zijn broer Fetze Jacobs zich vestigen vanaf Anjum, Morra en Aalsum in Niawier. Fetze Jacobs was getrouwd met Sibbeltje Teackes uit Niawier. Het huis no 47 heeft verschillende bewoners gehad maar bleef in eigendom bij de familie Jacobs, die er een boerenbedrijf in uitoefende.

Op 8 Juli 1786 waren te Metslawier getrouwd Atze Lieuwes Bosch en Maaïke Fetzes en daarna woonden zij op een boerderij te Wester-Nijkerk. Maar in 1796 komen zij terug naar Niawier in het huis no 47 met hun moeder en schoonmoeder, de weduwe Sibbeltje Teackes. Volgens het doopboek van de Hervormde kerk te Niawier zijn ook hun drie kinderen Fetze, Aaltje en Lieuwe hier in de kerk gedoopt. Atze Lieuwes Bosch stond als koopman

vermeld en had volgens de proclamatieboeken ook een chichoreifabriek, in een naastgelegen pand, en gebruikte daarnaast ook nog een aantal landerijen. Het was zeker dat hij als een belangrijk inwoner van Niawier gold. Hij werd ook lid van de municipale raad, van de maire Metslawier, in de Franse tijd.

Maar de zaken gingen daarna snel achteruit en verschillende leningen noopten de familie terug te keren naar de ouderlijke boerderij in Wester-Nijkerk. En zo gekeurde het dat het geheel te koop staat, onder de omschrijving:

"een florisante huisinge met pakhuis en tuin staande aan de rijdweg te Niawier onder nummer 47, de grond behorende in erfpacht is belast met f 6,00 per jaar te voldoen aan de erven van Burmania".

Eerder genoemde Klaas Aukes Vellinga wordt koper voor de prijs van f 2050.- en begint hier een bakkersbedrijf. Daarnaast blijkt dat er in 1851 ook nog ruim 8 ha land in gebruik is, tevens in eigendom. Niet ongebruikelijk in die tijd en zeker is er niet slecht geboerd. Zijn zoon Auke Klazes Vellinga, die gehuwd was met Rinske Sipkes Havinga, neemt in 1851 het bedrijf over van zijn vader met een broer Tsjamke die meehelpt.

Net als zijn vader noemt Auke zich Mr. Bakker. De bakkerijen waren in die tijd in opkomst, mede door een vrij sterke bevolkingsgroei. Het schijnt dat de zaken voorspoedig gaan want in 1879 wordt er een geheel nieuwe schuur bijgebouwd, waarin de bakkerij met een nieuwe oven een plaats krijgt. Ook de woningen aan het Bakkerspaad en nog een kamer worden verhuurd, wat jarenlang zorgde voor een vast inkomensbestanddeel. De aanbesteding is vermeld in de Oostergokrant van 1870. Kort daarna komt het geheel in de verkoop door het overlijden van Auke Klazes en de drie kinderen verkopen de huizinge, waarin een bakkerij, met schuur, stalling, bergplaats en hoovinge en drie afzonderlijke woningen.

Alle Doekes Harkema, die getrouwd was met Sijke Daniel Scheepstra en huurder/meesterknecht was, wordt eigenaar voor f 2450,-. Toonbank en losse hanger in het voorhuis, de baktafel, een stel pannen met borden, benevens de tot de bakkerij behorende gereedschappen, zijn niet in de koop begrepen als behorende aan de huurder.

De familie Harkema legde zich toe op de bakkerij zonder de landerijen, er werden 5 kinderen geboren, en het pand werd door de jaren heen verbouwd met een nieuwe kap op het huis. De oven werd nog gestookt met turf en takkenbossen. Het uitventen van het brood (merendeels roggebrood) gebeurde met de kruiwagen of met een juk over de schouders met korven

wederzijds.

Dan, op 18 April 1919, wordt zoon Daniel, de oudste van de vijf kinderen, die gehuwd was met Pietje Krines Boelens, de nieuwe eigenaar, die het geheel overneemt voor de prijs van f 5500.-. De huisnummers van de vier woningen waren in 1853: 47, 47 a, 47 b, 47 c. In 1903 waren dit 67, 67 a, 67 b, 67 c. En in 1924 was het I 97, I 98, I 99, I 100. Met de officiële straatnaamgeving in 1977 werd het Bakkerspaad no.1 en Siercksmawei 6.

In de familie Daniel Harkema worden twee zoons geboren, Doeke en Krine, die niet in het bakkersvak verder gingen, zodat in 1933 het geheel verkocht werd aan Gjalt Jzn Walda, afkomstig van Spannum, die gehuwd was met Anna Gerrits de Boer afkomstig van Arum. De aankoopprijs was f 10.000,- een fors bedrag in de dertiger/crisisjaren van de 20ste eeuw.

Er werden in het gezin drie zonen en drie dochters geboren. Van 1940 tot 1945 was het de tweede wereldoorlog, maar toch gingen de zaken voorspoedig. Er werd een nieuwe oven geplaatst die gestookt werd met olie en weer later op gas. Het venten gebeurde door bolkoerrinsters of met de hondenkar, later waren het de transportfietsen, een motorbakfiets en weer later een bestelauto.

In de jaren van 1950 was het geen zeldzaamheid dat er twee of meer bakkers waren op een dorp. Mede door de emigratie en de migratie, veranderde dat beeld op het platteland snel. In 1960 werd Jan Walda, die gehuwd is met Fo Walda-Wildschut, de nieuwe eigenaar-ondernemer in het familiebedrijf. Het bedrijfspand werd tot dat doel verbouwd en aangepast. Met behulp van losse krachten, de echtgenote en de vier kinderen is tot eind 1986 het bakkersbedrijf gerund. Daar er in de loop van de jaren vele bakkersbedrijven verdwenen omdat er geen opvolgers waren, was er best nog wel een goede boterham te verdienen. Maar gezien het feit dat zoon Gjalt niet het bedrijf wilde overnemen en andere, bestuurlijke, activiteiten de aandacht opeisten, werd het bedrijf beëindigd.

Zo kwam er een einde aan 170 jaar bakkersgeschiedenis van drie families van vader op zoon. De woonbestemming van het huidige pand aan de Siercksmawei 6, met haar specifieke bestemming door de jaren heen, heeft in haar verschijningsvorm, iets van een nostalgisch verleden.

DE DOKKUMER GILDEN, deel 1

L. Meerema

INLEIDING

Het is mijn bedoeling een aantal artikelen te publiceren over de Gilden in Dokkum.

Er wordt in de archieven gesproken over pannenbakkers, lakenkooplui, timmerlieden, houtkooplui, sloopstimmerlieden, schuilmakers, molenaars, turfdragers, botermakers en vissers enz., maar van hun beroep vindt men slechts enkele namen en feiten, maar geen gegevens over hun Gilden.

Gelukkig is er van het Gilde der Haringvissers, de Brouwers, het Zoutziedersgilde, de Gilden der Glazenmakers en Ververs, het Schoenmakersgilde, het Gilde der Grootshippers en Trekschippers en het Slagers-Vleeshouwersgilde nog materiaal overgebleven.

De meeste gegevens werden bewaard van het Goud- en Zilvergilde (hierover is een publicatie in voorbereiding) en van het Chirurgijnsgilde. Aan het laatste Gilde werd een aparte publicatie gewijd.*

L. Meerema.
Dokkum.

* Drs.L. Meerema: Dokters, Meesters en vroedvrouwen in Dokkum. 1593-1900. S.A.D. (= Streekarchivariaat te Dokkum)

DE GILDEN

In het oude Griekenland kende men reeds het Gilde der Oppersmeden dat moest voldoen aan de overheidsbehoefte onder bepaalde voorwaarden.(1)

Het lidmaatschap was verplicht en erfelijk.

Tegen het einde van de 12^e eeuw ontstonden in de Nederlanden Gilden van vakgenoten. Zij vormden een groeiend deel van de stedelijke burgerij, dat zich ten doel stelde de macht van de Adel te beteugelen.

De behoefte aan economische bescherming speelde een grote rol; de stadsbesturen oefenden daarom veel invloed uit.

Het Wantsnijders- of Lakenkopersgilde in Delft wordt als het oudste Gilde in ons land genoemd.

Het oudste Gildegescrift in het archief van Dokkum dateert uit 1648.

De Overheid stelde het lidmaatschap verplicht. Wie zonder

lidmaatschap handelde, werd een beunhaas genoemd en moest een boete betalen.

De Meesters vormden de leden; gezellen en leerlingen konden geen lid zijn, maar waren wel onderworpen aan de bepalingen.

Elk Gilde had een schutspatroon, een schatkist en een banier; de laatste werd meegedragen in optocht of processie.

Aan het hoofd van de Gilden stonden de Bestuurders, Oldersman en Bijzitter geheten.

De Busmeester inde de contributies en beheerde de eigendommen van de leden.

De Proefmeesters beoordeelden de Gildeproef en de Keurmeesters controleerden de produkten en bewaakten de kwaliteit.

Een of meerdere keren per jaar werden Gildemaaltijden gehouden als symbolen van broederschap.

Wie een vak wilde leren moest beginnen als leerling. Men kwam intern bij een Meester voor een periode van 3 tot 7 jaar. Daarna volgde een periode als gezel. Wilde deze zich als Meester vestigen dan moest hij een Meesterstuk leveren naar voorschriften van het Gilde.

Een weduwe van een Meester had het recht met een gezel het bedrijf aan te houden.

Doel van het Gilde was het scheppen van gelijke kansen en bescherming naar buiten.

Alleen burgers van de stad konden lid zijn.

Indien een Gildelid arbeidsongeschikt werd of door ouderdom zijn werk niet langer kon doen, sprong de 'Gildebeurs' bij.

Tenslotte werden de Gildebroeders volgens een reglementair omschreven protocol door de medebroers in processie ten grave gedragen.

Opkomst van de groothandel en de exportindustrie maakte toezicht steeds moeilijker. In de 18^e eeuw probeerde de Prins van Oranje door een protocol de Gilden nieuw leven in te blazen, maar door de komst van de Franse Revolutie met de principes van Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap kwam er een einde aan het Gildewezen.

Resten van de Gildegedachte vinden we o.a. in de vestigingswet en de verplichte vakexamens.

In het zuiden kennen we nog het schuttersgilde.

Voorwerpen in de Vrijmetselarij die als symbool worden gehanteerd: de driehoek, het schietlood en het bouwschort herinneren net als de graden: leerling, gezel en Meester aan de herkomst: de oude bouwgiilden.

1. Oosthoeks Encyclopedie. Utrecht. 1959

DE DOKKUMER GILDEN

DE HARINGVISSERIJ

Een belangrijke nering voor de Overheid was de haring-visserij. Dit gaf aanleiding om al in de vijftiende eeuw bepalingen en regels uit te vaardigen, o.a. wat betreft de kwaliteit van het zout, de afmetingen van de tonnen en de handel in haring.

Toen Friesland in de 16^e eeuw onder de heerschappij van Karel V kwam, had men zich ook hier aan deze verordeningen te houden. Opening van het haringseizoen werd gesteld op 24 juni (St. Jansdag). Hoewel de betekenis van de haringvisserij in Friesland niet erg groot is geweest, werden in Harlingen en Dokkum een rederij opgericht.

Dit gebeurde in Dokkum met de oprichting van de 'Compagnie tot haringvisserij en andere negotie'.

'Alsoo wij ondergeschreven hebben goedgevonden geackordert en gecontractert, gelijk wij ackorderen en contracteren door desen omme een compagnie oft maatschappie op te rechten tot uit redinge van haringbuit off ander negotie ter zee, hebben dese opstel ofte flote van vereeninge voor goet aangesien ten einde een goede somme van penningen mochte te samen gebracht en in daarvoor gekocht, het gene tot voorgenomene Haringvangst ofte andere rederie nodigh sal syn alles in dier voegen en manieren soo hier nae volght'.(1)

In totaal waren er 33 artikelen ondertekend door 39 namen van deelnemers.

De bijdragen der deelnemers werden genoteerd in het boek van ontvangsten en uitgaven tot uit Redinge wegens de compani der Haringvissers of andere negotie in de stad Dockum van Jan. 1701 tot Jan. 1715.(2)

De oprichtingsdatum was 15 april 1701.

Hoewel deze compagnie geen Gilde was, vertoonde het wel de structuur van een Gilde met leden en artikelen waaraan de leden zich moesten houden.

Het startkapitaal was 20.000 gulden waarvan elk aandeel 300 gld. groot was. Ieder die mee wilde doen, zou minstens vijftig gulden moeten inleggen of dit bedrag verhogen met 25 gulden 'om de uitdelingen van wenst, die hier onder godes zegen wort verhoogt, duerna te voegelijkes kunnen doen.'(3)

De aandeelhouders kiezen uit hun midden 16 bewindhebbers waaruit vijf directeuren worden benoemd.

Voor het uitvoeren van hun werkzaamheden ontvangen zij een beloning van 4% van het totaal gestorte kapitaal.

Er werd een pakhuis aan de Ee gekocht, de bestuurskamer werd ingericht en in Enkhuizen werden twee haringschepen (buizen) gekocht, waarvan de bemanning bestond uit twaalf tot veertien man.

In 1702 werden met de aangekochte schepen de "Barta" en de "Simon Petrie" reizen gemaakt. Ook maakte de Barta in 1702 een reis naar Bordeaux om wijn en pruimen te kopen. Het haringseizoen van 1703 was een compleet fiasco geworden, door de aanvallen van de Duinkerker kapers. De 'Barta' heeft de visserij moeten staken en de 'Simon Petri' werd in brand gestoken.

In 1704 wordt de 'Barta' op de helling gerepareerd en schoon gemaakt. Ook dit seizoen loopt uit op een mislukking.

In 1705 wordt dit schip verkocht voor 3000 gulden, de rederij wordt opgeheven en in 1714 worden het pakhuis en de netten verkocht.

Tegenvallende opbrengsten en het dichtslibben van het Dokkumer Grootdiep maakten de zeevaart onmogelijk.

1. S.A.D. 687. (= Stadsarchief Dokkum)

2. S.A.D. 687.

3. Van der Vlis. De Friese Haringvisserij in de 17^e en 18^e Eeuw. It Beaken. 1988. No. 4. Blz. 345 - 362.

VRAGEN

N. Boersma. Er schijnt te bestaan een afbeelding van de terp van Wetsens van voor de afgraving in de negentiger jaren van de 19e eeuw. Wie kan mij daar aan helpen? Zo'n afbeelding zou een plaats moeten kunnen krijgen op de website van Wetsens, www.wetsens.org Bij voorbaat dank voor alle moeite.

K. Veldhuis. Wie heeft informatie over de boerderijen Poutsma Sate te Wierum en/of Aggema State te Dronrijp. Voorvaderen van mij bezaten deze boerderijen. Alles is welkom, ook voor alle andere saten te Ternaard heb ik belangstelling.

"DE MIDDENSTAND VAN DOKKUM AAN HET EIND VAN DE 19E EEUW", DEEL 4

E.Smits¹, naar gegevens van P.G. v.d. Meulen²

Er was ook in Dokkum een paardeslager, die echter niet veel aftrek voor zijn waar had. Vooreerst was er de weerzin van het publiek tegen paardenvlees, maar de dieren die voor de consumptie geslacht werden, waren gewoonlijk ook niet van de vetste en hun geboorteakte was ook wel eens verloren gegaan. Hij had zes jongens, die ander werk moesten zoeken. Een geit werd gretig gekocht en geslacht; tegen St. Nicolaas werden eenden en ganzen gekocht en geplukt aan de café-houders geleverd voor de verloting. Ook particulieren, die iets wilden laten slachten, konden bij hen terecht. In het voorjaar zag men nogal eens een slager in het veld om eieren te zoeken, zij waren hierin zeer bekwaam en daarnaast hielden sommigen zich bezig met de binnenvisserij.

SIGARENVERKOPER

Speciale winkels voor tabak en sigaren waren er maar enkele. Iedere kruidenier verkocht deze artikelen, zodat voor een speciale winkel in die branche geen voldoende emploi was. Pijpen verkocht men in de galanteriewinkels, die toen ook steeds meer omvang en betekenis kregen.

DE ECONOMISCHE BETEKENIS DER KERMIS

In het begin van de tweede helft van de negentiende eeuw had de kermis nog een economische betekenis. Wel was ze in hoofdzaak centrum van vermaak, al was de culturele waarde ervan niet hoog, maar er zat ook voor de burgerij een economische kant aan. Op de Legeweg stonden in een dubbele rij de kramen, die er soms allemaal niet eens een plaats konden vinden. In die kramen werd van alles en nog wat verkocht. Het waren vooral twee grote galanteriekramen van ongeveer 20 meter lang, die een grote verscheidenheid aan artikelen aanboden, die in de stad niet of zeer schaars verkrijgbaar waren. Het nieuwste kinderspeelgoed, leerwaren als beurzen, tassen, sigarenkokers enz., byjouterieën in grote verscheidenheid, reukwaters en nuttige huishoudelijke artikelen werden aangeboden. Kortom, het waren echte galan-teriewinkels, waarin de burger te kust en keur kon gaan en kon uitzoeken wat ze nodig had. Men maakte daar dan ook ruim gebruik van. Verder vond men er suikerkramen, waar allerlei snoeperijen te krijgen waren, terwijl andere meest kleinere kramen oliebollen en wafels aanboden.

Op de markt waren de tenten voor vermaak opgericht, ook stonden daar de poffertjeskramen. Zo werd het nuttige met het aangename verbonden en vermaakte de burgerij zich. De kermis duurde eerst 14 dagen, later 10 dagen. De dinsdag was de grote feestdag. Dan werden er paardenkeuring en een harddraverij (zweepverrieden) gehouden, die talrijke buiten-mensen naar de stad lokte, zelfs tot uit de provincie Groningen. Bovendien was er een grote kaatspartij, waarbij jarenlang de gebroeders MEINT en WIEBREN KOOISTRA de uitblinkers waren. De woensdag volgende op de 12e mei en de 12e november was een uitgangsdag voor de boerenknechten en -meiden, die dan ook in groten getale naar de stad kwamen en in grote uitbundigheid feestvierden, waarbij dikwijls vecht-partijen gehouden werden tussen de Wouden en de Klei.

Naarmate de betekenis van de winkels, voornamelijk die in galanterieën, toenam, verminderde de economische betekenis van de kermis en daalde tevens haar gehalte.

UURWERKMAKER

Op de hoek van de Kleine Breedstraat had dhr. H. BOORSMA een winkel voor uurwerken en speciale klokken. Hier kwamen al spoedig andere artikelen bij, zoals wollen garens, materiaal voor naaisters, messen en scharen, pijpen en brillen, verpakte medicijnen, kortom de klokkenwinkel veranderde in een complete galanteriewinkel. Dit voorbeeld werd omstreeks 1884 door twee zwagers gevolgd; die onder de FA. BOORSMA en WIJNGAARDEN een

dergelijke zaak op de Grote Breedstraat openden, later deed dhr. H.D. BOERSMA bij de Woudpoort hetzelfde. Deze drie zaken beheersten vrijwel de gehele handel in galanterieën en aanverwante artikelen, temeer daar zij als grossiers de omstreken bereidsden en de kleine winkels in de wijde omtrek van goederen voorzagen.

Op de hoek van de Waagstraat en de Gasthuisstraat had WALLE VISSER, die vroeger kermissen afreisde met een galanteriekraam, een winkel die wat zijn inhoud betrof veel op een galanteriekraam geleek. Verder verzezen in de stad in die branche nog vele kleine winkeltjes, zodat de burgerij in de stad alles kon kopen wat ze nodig had. Het ligt voor de hand dat met St. Nicolaas extra werd geëtaleerd en verkocht.

Ondanks dat dhr. Boersma zijn handel in uurwerken opgeheven had, kon de burgerij in de stad hiervoor nog wel terecht. Daar waren eerst de GEBR. WIERSMA. De oudste, WIEBE, had een uurwerkwinkel op de Koornmarkt, waar klokken en horloges verkocht en gerepareerd werden. Deze was een zeer bekwaam vakman, die tevens in de wijde omtrek bekend was als hersteller van defecte torenuurwerken, waarvoor men hem dan ook dikwijls ontbood.

Zijn broer JAN WIERSMA woonde op de Kleine Breedstraat en verkocht behalve uurwerken ook naaimachines. Daar hij tevens muzikaal was, had hij een agentuur in Amerikaanse orgels, die toen zeer in trek waren en die in de stad en in de omtrek ook meestal door hem werden geleverd. Ook voor reparaties kon men bij hem terecht.

Dan had dhr. G. HEERINGA bij de Zijl een zaak waarin klokken, horloges en goud- en zilverwerken werden verkocht, hoewel hij eigenlijk geen goud- en zilversmid was. In de Hoogstraat vond men ook een flinke zaak in uurwerken van dhr. F. ZOUTMAN, die vooral onder de boeren veel klanten had. Ook is er enige jaren op de Grote Breedstraat een klein klokkenwinkeltje geweest, maar deze kon geen stand houden en verdween, zodat men op deze vier zaken aangewezen was.

GOUD- EN ZILVERSMID

Voor goud- en zilverwerken kon men terecht bij de drie goudsmiden, zoals ze genoemd werden. De heer JAN VAN DOUWEN had zijn zaak op de Suupmarkt. Zijn broer SIEBRAND VAN DOUWEN in de Keppelstraat tegenover de Vlasstraat, terwijl de zaak van J. SCHAAFSTMA op de Kleine Breedstraat gevestigd was.

Het waren drie solide zaken, waar men vertrouwd kon kopen en zijn reparaties laten uitvoeren. Hoewel er geen nieuwe artikelen gemaakt werden, hadden alle drie een werkplaats en een vakman als knecht. Dit leverde wel geen grote winst op,

maar alle drie begrepen, dat op deze wijze het vertrouwen en de waardering van de klanten behouden bleef.

GLAS-, PORCELEIN- EN AARDEWERKVERKOPER

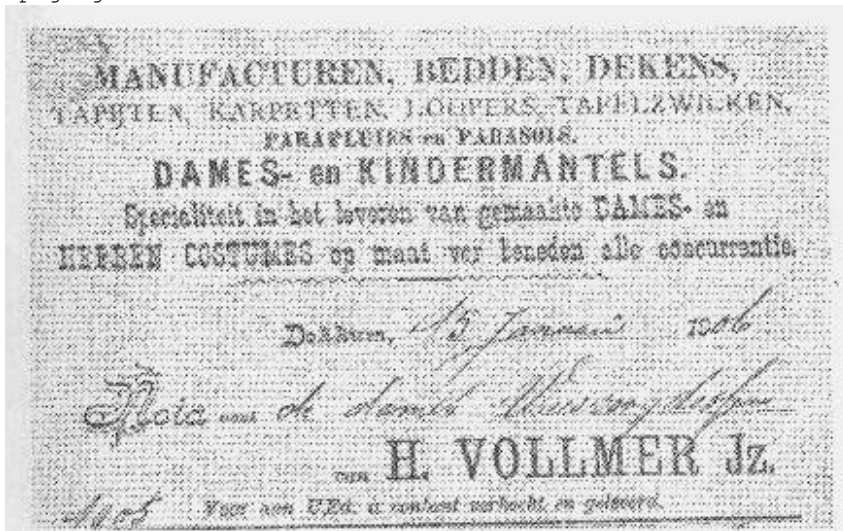
Voor de verkoop van glas, porcelein en aardewerk waren er drie flinke winkels in Dokkum. Op de hoek van de Waagstraat en de Kleine Breedstraat had dhr. S. BAKKER zo'n zaak en in het pand daarnaast had hij een meubelwinkel. In de Lange Oosterstraat dreef een weduwe met een dochter een dergelijke handel, terwijl op de hoek Nauwstraat en Legeweg dhr. TERPSTRA een mooie winkel had. Zijn vrouw dreef in hoofdzaak deze handel, daar hij zelf chef was in de suikerwerken-fabriek van de heer G. Fortuin, die toen al op de Legeweg gevestigd was. Dan was er op de Kleine Breedstraat nog een kleine porceleinwinkel, waar de WED. SCHAAP woonde en die ook grof aardewerk verkocht. In de Keppelstraat had de vrouw van P. DE BEER, steenhouwersknecht, een winkel alleen van grof aardewerk, dat zij betrok van de hier bestaande pottenbakkerij. Dat de chef van deze pottenbakkerij ook een winkel had, sprak vanzelf. Er werd in deze artikelen geen groothandel gedreven. Dit was wel het geval met de klompen.

KLOMPENVERKOPER

In de Wouden waren verscheidene klompenmakers maar deze konden aan de vraag in hun onmiddellijke omgeving niet voldoen, terwijl in de kleistreken dit beroep niet werd uitgeoefend. Er was dus een ruime markt voor dit veel gedragen artikel en het was dhr. P. WÜST die in grote hoeveelheden klompen verkocht. De klompen gingen eveneens naar de kleine winkels op het platteland, hier kon de dorpsbewoner dan terecht. Ook in de stad waren er heel wat winkels die klompen te koop hadden, hetgeen een levendige handel tot gevolg had. Vooral in de periode 1850-1860 en ook wel daarna emigreerden vele Duiters naar ons land, omdat de maatschappelijke

toestanden hier veel beter waren dan daar. Namen als de BARIJ's, WÜSTEN, VOLLMER, VOGT, ROHLING, BECKER, METZ en vele anderen herinneren hieraan. Het waren voor het merendeel manufacturiers die zich hier vestigden en de handel in stoffen was dan ook voor een groot deel in hun handen. Toen hun kinderen groot werden breidden de zaken zich uit en begonnen de zonen van dhr. L. Wüst een handel in tapijten en matten. Voornamelijk chinese matten.

Ook andere chinese en japanse artikelen kwamen in hun assortiment dat zich in de loop der jaren nog verder heeft uitgebreid. Ook de zonen van de heer Barij gingen die kant op. Toch waren dit niet de enige zaken in die branche in deze stad. De heer P. BROUWER had al veel vroeger een grote en degelijke zaak in tapijten, matten en vloerzeil en aanverwante artikelen, terwijl zijn broer, dhr.O.A. BROUWER, die kant ook op ging.

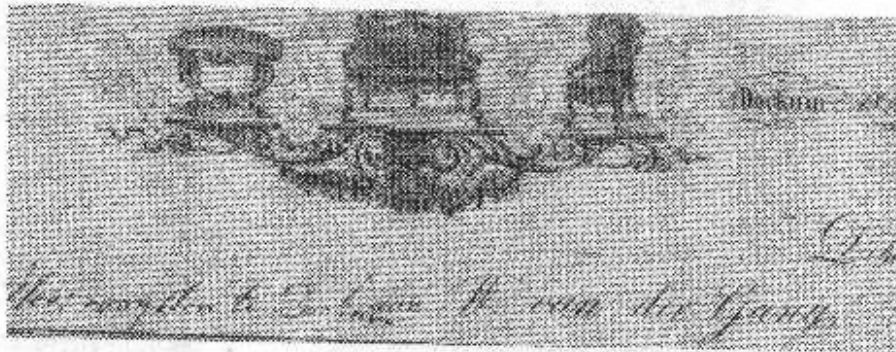

BEDDENFABRIKANT

Verschillende manufacturiers waren ook al begonnen met het leveren van veren- en kapokbedden. We kregen ook een beddenfabriek. Het begon wat eigenaardig. Een timmerknecht had in de Koningstraat een kruidenierswinkeltje, dat door zijn vrouw gedreven werd. Op een nacht in een barre winter brandde het huis af, waarbij een weduwe en haar dochter die er boven woonden ternauwernood aan de dood ontkwamen. Men vond de omstandigheden die de brand hadden veroorzaakt wat verdacht,

maar na onderzoek betaalde de verzekeringsmaatschappij de vrij hoge verzekeringsom uit. Hierna stichtte de timmerknecht op de hoek van de Nauwstraat in een vroegere manufacturierenwinkel een kruidenierswinkel, die hem echter geen bestaan opleverde. Hij opende toen in de Hoogstraat een meubelzaak en heel spoedig daarna bouwde hij buiten de Aalsumerpoort een meubelfabriek. Dit was geen succes en de ondernemende man bouwde in de Koningstraat een broodfabriek, maar deze was zo brandgevaarlijk, dat het hem 1 1/2 jaar gevangenisstraf hiervoor opleverde. Hiermee was zijn rol uitgespeeld.

De gebr. W. en H. VAN DER GANG kochten de meubelfabriek, richtten die in met de nieuwste machines, die ze voor een deel zelf ontwierpen en toen begon de machinale fabricage van veren bedden. Ze importeerden veren in balen van enige kubieke meters uit China. Deze werden machinaal gereinigd en gesorteerd en dan machinaal in de beddezakken geblazen. Zij hadden toen de vijfde fabriek van deze soort in Nederland. Ze hadden succes die twee broers, er kwam een matrassenmakerij bij en een groothandel in dekens. Het duurde niet lang of ze werden de leveranciers van de meeste stichtingen in ons land. De meubelfabriek, die geen succes was, werd een beddenfabriek die goede zaken deed.

MEUBELMAKER

In de stad kon men voldoende meubelen krijgen. Het was grotendeels eigen fabrikaat en meestal handwerk. Op de Grote Breedstraat had dhr. W. VAN DER GANG zijn zaak en in de Vlasstraat dhr. R. FERWERDA. Ze maakten o.a. kabinetten, secretaires, chiffonaires, linnenkasten, tafels, kleine kastjes en verder heel wat kleingood. De kasten waren meestal geheel of gedeeltelijk van eikenhout; linnenkasten, kleine kastjes voor dienstbodes, tafels voor werkmans-gezinnen ook

wel van vurenhout, die dan door de schilder in houtkleur werden geschilderd. Dit was voor hen meestal winterwerk. Het was allemaal particuliere handel. Hoewel het flinke bedrijven waren, was de omvang toch niet zo groot dat men kon grossieren. Trouwens men vond in de omtrek ook geen winkels die zoveel ruimte hadden dat ze meubelen in voorraad konden hebben. Bovendien was het geen artikel dat dagelijks verkocht werd.

Het voorjaar was voor de meubelmakers een drukke tijd. Al vroeg werd de omtrek afgereisd om jongelui op te zoeken, die in mei zouden trouwen, teneinde hun klandizie te vragen en de waren aan te prijzen. De jongelui die gading maakten, kwamen, meest van hun ouders vergezeld, om de nodige meubelen uit te zoeken. Deze werden dan door de winkelier opgeslagen tot ze nodig waren. Dan werden ze gehaald of gebracht, al naar gelang dat afgesproken was. De jongelui, die in het boerenbedrijf werkten, kwamen gewoonlijk in de eerste weken van mei naar de stad. De boer stelde een boerenwagen met paard ter beschikking. De meubelen die gekocht waren werden betaald en op de wagen geladen en zo ging het weer huiswaarts naar de nieuwe woning. Het was in die weken verbazend druk in de stad en het was interessant om te zien, hoe al die jonge mensen zich inspanden om zelf goed ingespannen te worden. Velen die een behoorlijke spaarpot hadden, kochten voor het leven, want het inkomen maakte het later moeilijk om het meubelair aan te vullen.

De meubelen die men maakte waren meestal van eenvoudige aard, hoewel er dikwijls knap handwerk geleverd werd. De eisen waren in die tijd niet zo hoog en mocht men speciale wensen hebben, dan wisten de meubelmakers hieraan wel te voldoen.

MANDENMAKER

Een huishouding van jongelui was niet compleet zonder enige manden, zoals een boodschappenmand, een broodmand, een wasmand en nog enkele kleine mandjes. Dit hoorde bij de dagelijkse huishouding en vaak al spoedig een wieg, een vuurmand en een luiermant. Ook voor deze artikelen kon men in de stad terecht. De drie GEER. HOEKSTRA, waarvan er twee in de Waagstraat en een op de Grote Breedstraat woonden, evenals dhr. K. VAN TRIP in de Lange Oosterstraat konden hiervoor zorgen. Vier mandemakers elk met een of meer knechten, konden heel wat inelkaar vlechten.

In het voorjaar gingen ze naar de griendlanden in de kop van Overijssel en kochten ze hun voorraad rijshout. Dit werd per schip aangevoerd, een poos in het water gezet en dan voor zover nodig geschild en vochtig bewaard, zodat het zijn

taaiheid behield. Men maakte manden voor de zeevissers van Paesens en Wierum, die in het visseizoen heel wat nodig hadden. Verder maakte men aardappelmanden voor de boeren, turfmanden voor de schippers en turfdraggers; kleine manden voor huishoudelijk gebruik, voorts wiegen, vuur- en luiermaden. Het was een mooi vak en een interessant gezicht om te zien hoe met grote vaardigheid het buigzame riet in elkaar gevlochten werd tot allerlei nuttige voorwerpen. Het was alleen jammer voor hen dat het zo slecht beloond werd. In de winkel van de mandenmakers werden ook allerlei schoonmaakartikelen verkocht, maar die maakten ze zelf niet, ze betrokken ze van dhr. G. METZ. Deze had behalve een grote winkel ook een zg. boendermakerij.

BOENDERMAKER

De winkel was in de Hoogstraat, maar in de Lange Oosterstraat was een kleine fabriek gevestigd, waar een man of vier zich bezig hielden met het vervaardigen van boenders, luiwagens, borstels, vegers en kwasten en nog veel meer artikelen in die branche. Ze werden behalve in de eigen winkel ook aan winkeliers op het platteland en aan grossiers verkocht. Er werd heel wat handel gedaan en de zaken gingen goed.

HANDWERKSTER

Ook de dames werkten mee in handel en bedrijf. Zo woonde op de Suupmarkt een WEDUWE LEEUWES, geboren VAN DOUWEN, die een handwerkwinkel voor dames had en die ook garnituren enz. voor de naaisters verkocht. Later kwam er een bij op de Fetze, waar de vrouw van J. VOGTELS zich vooral toelegde op de verkoop van garnituren voor de naaisters, handwerk-artikelen waren voor haar meer bijzaak. In de Keppelstraat legden de GEZ. HILLEBRAND zich meer speciaal toe op handwerken. Een aanverwant beroep, eveneens door dames beoefend, was dat van modiste.

Noten 1,2. Zie voor de inleiding De Sneuper 60

(Slot volgt)

EEN BRIEF UIT NEW YORK, ANNO 1806

C.H. van Wijngaarden (ch.van.wijngaarden@hetnet.nl)

Inleiding

In familiebezit bevindt zich een nu bijna tweehonderd jaar oude brief, geschreven door de in New York wonende *Adrian van Sinderen* aan zijn Dokkumer achterneef *Jan van Assen*. Het blijkt een antwoord te zijn op een door *Jan* op 28 maart 1806 geschreven brief, die ongeveer drie maanden later zijn bestemming in New York bereikte. Kennelijk onderhield de Friese familie nog contacten met de Amerikaanse familie, nakomelingen van de in 1746 naar De Nieuwe Wereld vertrokken predikant *Ulpianus van Sinderen*. Diens kleinzoon, *Adrian van Sinderen*, is de Nederlandse taal nog goed machtig, al verontschuldigt hij zich bij voorbaat voor de 'veele onvolmaakdheden' die hij als Engelstalige maakt bij het schrijven in een andere taal.

Dat de inhoud van de brief nu voor een groter publiek beschikbaar komt, is voortgekomen uit een zeer toevallige vondst op het Internet, tijdens een bezoekje aan de web-site van de Vereniging van Archiefonderzoekers te Dokkum. Tot mijn heel grote, zeer aangename verrassing ontdekte ik daar de afbeelding van een brief uit 1753. Deze was geschreven in Dokkum door een van mijn voorouders, de zilversmid *Hotse van Sinderen*, aan zijn broer, de hiervóór genoemde predikant *Ulpianus van Sinderen*. De genealogie Van Sinderen is mij al lang bekend, door eigen onderzoek, maar ook door een toevallige ontmoeting indertijd in Den Haag, waar ik in de leeszaal van het CBG zekere *Louw van Sinderen* trof. Hij wist bijzonderheden over de buitenlandse familie door correspondentie met de Amerikaan *Alfred W. van Sinderen*. Over zowel de Nederlandse als de Amerikaanse familie is later gepubliceerd in De Nederlandsche Leeuw¹.

Alvorens de transcriptie van de brief uit 1806 weer te geven, eerst wat genealogische gegevens betreffende de families Van Assen en Van Sinderen. De schrijver van de brief is dus *Adrian van Sinderen*, geb. Flatlands 18 okt. 1772, aanvankelijk koopman, later o.a. president van de Brooklyn Savings Bank, overl. 27 aug. 1843. Hij trouwde (1) Brooklyn 1 dec. 1798 met *Maria Lawrence* (1773-1818). *Adrian* was een zoon van *Ulpian van Sinderen*, geb. Flatbush 3 mei 1750, koopman², overl. Flatbush 1 okt. 1803, trouwt (1) 12 maart 1770 *Magdalena Bancker* (1746-1782). En *Ulpian* was een zoon van de predikant *Ulpianus van Sinderen*, ged. Beetster-zwaag 22 jan.

1708, overl. Flatbush 23 juli 1796, trouwt aldaar 29 okt. 1748 *Cornelia Schenck* (1729-1775).

De predikant was een zoon van Ds. *Ulbo (Ulpianus) van Sinderen* (1672-1753) en *Hendrickje Sipkes Halbetsma* (1676-ca. 1720). Dit echtpaar had nog meer kinderen. De oudste zoon was *Hotse van Sinderen*, ged. Beetsterzwaag 12 febr. 1702, meester-zilversmid te Dokkum³, overl. vóór 16 okt. 1773, trouwt Dokkum 11 nov. 1731 *Geertje Pytters Jilderda*, geb./ged. Dokkum 10/17 maart 1707, overl. na 16 okt. 1773, dochter van de zilversmid *Pytter Ritskes Jilderda* en *Catharina (Trijntje, Nyncke) Heinsius*⁴. Een dochter was *Trijntje van Sinderen*, ged. Dokkum 22 mei 1735, overl. aldaar 25 dec. 1805, trouwt Dokkum 31 juli 1763 *Harmanus Jansz. van Assen*, geb. Noordbarge (Emmen) sept. 1725 (ver-moedelijk zoon van *Jan Westebrink*), houtkoper, burgemeester van Dokkum (1781-1794)⁵. Het echtpaar had vijf kinderen, de oudste was de houtkoper *Jan van Assen*, ged. Dokkum 23 april 1764, overl. Aalsum 5 aug. 1826, trouwt Tjummarum 25 juli 1792 *Gertje Louws Fopma* (1768-1837). Van de jongste zoon, *Hotze van Assen*, houtkoper, burgemeester van Dokkum (benoemd 28 dec. 1813) die met *Regina Hinke van Steenwijk* trouwde, stamt de auteur van dit artikeltje af.

De brief

De adressering van de brief die vanuit New York te bestemder plaatse in Friesland kwam, luidde simpel:

'MijnHeer, De heer Jan van Assen, verkooper in houtwaaren, Dockum'.

De inhoud is als volgt:

De Heer Jan van Assen,
New York 14de July 1806

Mijn Heer en Waarde Neef

Volgens de belofte gedaan aan UEd in mijn laatste, zo haast ik mij te erkennen het ontvangst van UEd brief den 28 maart, die mij den verledene maand is aangekomen.

Het bericht dat UEd geliefde moeder niet meer is, gaat ons zeer te harte, en wij wenschen UEd te verzekeren, dat wij nemen deel in uwe treuring voor een zo groot verlies⁶.

Den oude stam zijnde dan verdweenen, moogen den spruyten doch bloeijen, begunstigd met de geduurige en beste zegens des Hemels, en mag een veel menigte van jaaren noch voorbij slippen eer den doodsboode weder ingang in UEd huys vindt!

Sederd mijn laatste, heeft niets bijzonder in onze famillie gebeurd, wij genieten nog allen eene goede gezondheyd, en hebben reden van groote dankbaarheid tot den almagtige voor

de menigvuldige waldaaden aan ons betoond. Binnen het voorgaande jaar, heeft de geele kortz onze stadt eens weder gezocht, voor ruym twee maanden, dat in part van augustus, september en october hadden de grootste gedeelte des inwoonders te vlugten. Ledige straaften, geslootten huizen, de stilte des doods in plaats van het geraas der menigte, was de donkere afbeeldsel vertoon in onze ongelukkige en verlaaten stadt.

Ach! dat UEd goedwillige wensch doch eens wierde vervuld, en dat daar een middel wierde uitgevonden om onz te verlossen van deze schrikkelike quaal!

Maar niettegenstaande dit droevig geval, blijft deze stad in een ongemeene bloeiende staat. Het menschgetal is tegenwoordig 75000, zijnde een vermeerdering van 15000 in vijf jaaren. Geen plaats in Amerika is beter gelegen tot den handel: staande op een punt land, die gewassen is bij twee groote revieren, welke daagelijks op haaren boezem draagen de producten van een ontmeetelijke en vrugtbaare land; hebbende een haven toegankelijk op alle tijden, waarin de grootste vaartuijgen konnen veijlig ten anker leggen en zijnde afgelegen maar twee uren zeijling van de zee. Zo moet het nootzaaklijk lang de voornaamste pakhuijs van de weste wereld blijven.

UEd begeert in het bijzonder te weeten waarin onze eigen handel bestaat. Wij zijn verkoopers in 't gros van meeste soorten van Engelsche en Oostindische waaren, zulks alz wolle, katoene, linnen en zijde stoffe.

Die van Engeland doen wij zelfs invoeren zo wel alz eenige van Calcutta en Madras in de Oostindien. De manufactuuren van Engeland, Scotland en Ireland, zo wel alz die van Oostindien, zijn hier zo in het algemeene gebruik, dat daar, in vergelijking, maar weinig verteer is voor die van andere landen.

Nogtans is er een groote handel tusschen deze stad en Amsterdam dit bestaat meestelijk in het uitvoer. Hiervandaan word gescheept, rijs, tabac kattoen kofte, suiiker ed. De retouren worden gemaakt meestelijk in jenevers en linnens alzo sommige fijne laakens, glas, izer en koper werk, oli, en een menigte van kleine waaren, bijzonderlijk zijde, fluweele, en linnen band ed. Voor het overschot worden er wisselbrieven getrokken die meestelijk in London genegotiërt zijn.

UEd zal vinden in de prijs courant hier mede ingeslooten de marktsgang van de voornaamste waaren die men hier in handelt. De betaling is gemeenlijk in 2, 4 en 6 maanden wegens ons geld het bestaat in Eagles (Arend), daalders, dimes en cents,

en word dus gerekend:

10 cents [=] een dime

10 dimes of 100 ctt. [=] een daalder

10 daalders ... [=] een Eagle.

Het goud end silver van Vrankrijk en Spanje, en het goud van Engeland en Portugal is hier ook in omloop. Onze rekenings worden gehouden in daalders en cents, wanneer de wissel met Holland gelijk is, dan rekent men de gulden 40 cents, de stuijver bij gevolgt is twee cents.

Onze haven zijnde vrij tot de scheepen van alle natien, zo is er geen bijzonder regel die men in agt moet neemen, om goederen hier heen te verzinden. Het is alleen nootzaakelijk dat ze verzeld zoude weezen met een reguliere vrachtbrief en factuur of biljette van inkoop: de laatste moet stellen de waare kost van elk artykel en de ontkoste van afscheeping, die wij hier shipping charges noemen. Want het is op deze factuur dat men de impost betaald, welke op meeste soorten van waaren 16½ per centum is.

UEd zal nu moogelijks kunnen oordeelen of wij iets met malkander in de weg van handel, voordeelig kunnen onderneemen. Hierover zal ik verwachten in uwe naaste brief alle noodige bericht te ontfangen.

Met groote gevoeligheid en aandacht, heb ik geleezen wat UEd gemeld aangaande u geliefde broeder. Moogelijk dat zijn Ed het zo mag schikken alz om zijn geliefde famielle na dit land mede te brengen; zoude dat zo weezen, of zoude het beter gedacht worden, om eerst zelfs te komen en te zien of het hier aangenaam tot hem gemaakd kan worden, UEd mag verzekerd weezen dat alle vriendelijke gediensstigheden in mijn vermoogen zullen hem blijmoediglijk aangedaan worden⁷.

Het voorstel dat UEd gemaakt heeft, om het onz een wet te zijn, een maal 's jaars aan malkander te schrijven, heeft mijn volkomene toestemming. UEd zal doch altoos indachtig zijn, dat mijn letteren zijn geschreeven bij een die alleen in het gebruik van de Engelsche taal is, en die wel gewaar is dat zijn pooginge om in een andere taal te schrijven, moet noodzaakelijk verzeld weesen met veele onvolmaakheden. De beleefde en aanmoedige wijze met welke UEd hierover spreekt, en de plaizir die ik ontfang van uwe veel geachte brieven zullen mij aanspooren tot en meer naauwkeurig onderzoek in het Ne[derlands]ch zo dat ik hoope in het vervolg ten minste meer vrijmoedigheid te verkrijgen.

Wilt nu de goedheid hebben om onze groetens aangenaam te maaken tot alle onze vaderlandsche vrienden.

Dat UEd, en uwe lieve echtgenote met alle die u dierbaar zijn, moogen rijkelijk genieten alles wat nodig is tot uwe

geluk en welvaart is de wensch van
Mijn heer en waarde neef, UEd dienst. dienaar en neef,
A. v. Sinderen
July 19de. Het geeft mij de grootste genoegen, om hier bij te
voegen dat mijn lieve vrouw is in de kraam, en heeft mij
gepresenteerd met een schoone dochter. Dit gebeurde de 16de.
Beide moeder en kind zijn zo wel als redelijk verwacht kan
worden^s.

Noten

1. C.E.G. ten Houte de Lange, *Van Sinderen*, in: *De Nederlandsche Leeuw* 109 (1992), kol. 433-441.
2. Uit de correspondentie van Alfred W. van Sinderen: 'According to family tradition, he is supposed to have sold supplies of various kinds to both the Revolutionary Armies and the British during their occupation of Brooklyn, but the rumor persists that he charged higher prices to the British'
3. Een door hem in 1742 vervaardigde zilveren theepot bevindt zich in 'Het Admiraliteitshuis' te Dokkum.
4. C.H. van Wijngaarden, *Anderhalve eeuw Heinsius in Friesland*, in: *Gens Nostra* 44 (1989), pag. 91-95).
5. Van het echtpaar Van Assen-Van Sinderen bestaan in familiebezit silhouetten, getekend door de Dokkumer schilder Jacob Bonga. Deze worden op de fotopagina afgedrukt: foto 5.
6. Het betreft dus Jans moeder, *Trijntje van Sinderen*, overleden Dokkum 25 december 1805.
7. Dit kan niet anders dan *Hotze van Assen* (1777-1852) zijn. De moeilijke tijden (Franse tijd) hebben hem kennelijk doen overwegen naar Amerika te vertrekken. Dat is er uiteindelijk toch niet van gekomen.
8. De dochter is *Eliza van Sinderen*, geb. 16 juli 1806, ongehuwd en hoogbejaard overl. Washington DC 29 april 1901.

(ADRES)WIJZIGINGEN VAN LEDEN:

- no 58: dhr. O.Viersen, Swifterbant:
E-mail: oeble.viersen@wanadoo.nl
- no 96: dhr. S.R.Koster: Keppelstraat 40, 9101 MV DOKKUM.
- no 147: Gemeente Dantumadeel, Postbus 22, 9104 ZG DAMWOUDE.
- no 148 mevr. V. Schaafstra, FO Schaafstra en Woudwijk
- no 186: dhr.B.Buwalda: Woudweg 8, 9101 VL DOKKUM.
E-mail: b.buwalda@chello.nl.
- no 229: F. Boomsma, WAALWIJK, E-mail: f.boomsma1@home.nl
- no 287 dhr. W. Visser, FO Wijbe Visser en familie Oink/Levi van der Veen uit Zwaagwesteinde
- no 289: dhr. A.Rosier, Geleen: E-mail arosier1@freeler.nl
- BEDANKT per 1-1-2003:**
- no 215 mevr. F.Damsma te Gouda.

FAMILIE VAN KLAARBERGEN

J. van Klaarbergen (j.v.klaarbergen@hetnet.nl)

De naam van Klaarbergen zoals deze nu gespeld wordt is bij de naamgeving van 1811 door een weduwe Fenne Harmens aan haar beide zonen Claas en Jan en haar kleinzoon Wijbe gegeven.

Deze Wijbe *25-6-1811 in Harlingen + 9-1-1896 in Dokkum, was toen een half jaar oud en dit is de stamvader van de huidige van Klaarbergens zoals die bij Dokkum en Damwoude voorkwamen. Generaties lang hebben ze in Damwoude, bij houthandel Oberman (nu DBO) gewerkt en gewoond en tevens in Dokkum. De zonen van vornoemde Wijbe zijn bijna allemaal houtzaagmolenaarsknechten geweest, een beroep dat nu niet meer bestaat.

De vader van Wijbe: Claas Wijbes *24-12-1790 +13-1-1851 beroep: Spinbaas, turfdrager, huwt op 11-6-1809 met Jacoba Jacobs (ook wel Jacoba Adams genoemd)

Wijbe Clases van Klaarbergen (de stamvader van de van Klaarbergens bij Dokkum) *25-6-1811 in Harlingen +9-1-1896 in Dokkum, kwam bij Gorter (later Oberman) werken op 19 jarige leeftijd als meestersknecht (houtzager), hij was voordien middelknecht te Harlingen op de molen de Fenix, huwt op 19-5-1831 met Rijkje Bee Bijlsma.

Dit echtpaar kreeg 8 kinderen, 3 dochters en 5 zonen:

1^e dochter Jacoba Wijbes *18-3-1832 +22-5-1908

2^e dochter Metje Wijbes *10-2-1834 +10-7-1904

3^e dochter Meino (Meinie) Wijbes *29-6-1844 +18-1-1921

1^e zoon Klaas Wijbes van Klaarbergen *21-10-1836 te Damwoude +26-9-1909 te Harlingen huwt 29-5-1858 in Barradeel Aaltje Jans Hondema in Almenum (destijds onder Harlingen). Klaas zijn beroep was houtzaagmolenaarsknecht, evenals zijn vader.

Klaas woont achtereenvolgens met zijn gezin in Almenum, Harlingen, Midlum, Amsterdam, Almenum, Drachten, Almenum en Harlingen. Dit echtpaar had 9 kinderen.

1^e zoon Meine Wijbes van Klaarbergen *21-10-1838 +2-11-1838 jong gestorven.

3^e zoon Jan Wijbes van Klaarbergen *25-10-1839 +...? huwt op 28-11-1869 Wendelina Jans Teunissen, hij was stuurman buitengaats. Jan woont achtereenvolgens in Harlingen, Dantumawoude, Dokkum en Dantumawoude. Deze zoon van Wijbe wordt dus blijkbaar zeeman, in tegenstelling met zijn broers. Dit echtpaar had 4 kinderen.

4^e zoon Been Wijbes van Klaarbergen *25-6-1841 Dantumadeel +23-6-1914 Dantumadeel, huwt 20-5-1863 in Wymbritseradeel Grietje Klases Pruiksma. Been zijn beroep was houtzaag-

molenaarsknecht evenals zijn vader. Dit echtpaar had 11 kinderen.

5^e en jongste zoon Sybren Wijbes van Klaarbergen *18-3-1846 Dantumawoude +24-6-1905 Dantumadeel huwt 14-5-1874 Aukje Ruurds Dijkstra. Beroep Sybren was ook weer houtzaagmolenaarsknecht, beiden zijn begraven bij Herv.kerk te Dantumawoude (de grafstenen waarvan de oudste van 1905, zijn hier nog steeds aanwezig.) Gezin woonde in Dantumawoude (houtstek Oberman) en in 1899 te Dokkum. 4 kinderen:

Lutske Sybrens *17-4-1875 +26-7-1937

Riekje Sybrens *31-12-1876 +.. ?

Ruurdtje Sybrens *20-2-1878 +.. ?

Wiebe Sybrens (zie hierna)

Aaltje Sybrens*26-11-1887 +..?

Wiebe Sybrens van Klaarbergen *13-4-1883 +29-3-1937 huwt op 13-5-1906 Jeltje Terpstra. Het beroep van Wiebe was ook weer houtzaagmolenaarsknecht evenals zijn vader en grootvader. Het echtpaar kreeg 4 kinderen:

Sijbren Wiebes van Klaarbergen (zie hierna)

Dirk *20-3-1913

Sape *25-2-1910

Aukje *9-10-1917

Sijbren Wiebes van Klaarbergen *16-3-1907 +15-7-1967 huwt 1-6-1933 Grietje Bijlstra. Hij was reiziger (nu heet dat vertegenwoordiger) en later kantinebaas, het echtpaar kreeg 6 kinderen waarvan de oudste:

Wijbe Sijbrens van Klaarbergen *7-2-1936 geh. 26-1-1960 met Ruurdje Taekema, hij was militair, dit echtpaar kreeg twee zonen nl.:

Sijbren Wijbes van Klaarbergen geh. 6-2-1987 met Ria Brosky, beroep militair, hieruit 2 kinderen:

Annemieke

Esther

Andele Wijbes van Klaarbergen geh. 22-12-1989 met H elene Vels, beroep eveneens militair, ook hier 2 kinderen:

Mirjam Gabrielle

Annemarie Christina

Hiermede houdt het geslacht van Klaarbergen in deze lijn voorlopig even op.

Dit is dus de genealogie vanaf 1811 tot heden

Het geslacht vanaf ~1679 tot 1811:

Jan Hessels *~1679 hij huwt op 3-6-1703 in Harlingen met Hiske Clases, ze krijgen 7 kinderen:

Hessel *16-2-1706

Gerrit *29-4-1708

Claas *4-2-1710
 Antie *9-6-1711
 Antie *11-7-1713
 Claas *23-6-1716
 Claes *29-3-1718
 Deze jongste Claes Jans *29-3-1718 huwt in Harlingen op 29-11-1750 met Klaaske Clases *15-6-1728.
 Ze krijgen 6 kinderen:
 Jan *31-7-1753
 Klaas *26-12-1755
 Jan *18-7-1758
 Wybe *7-10-1760
 Wybe *7-9-1762
 Tjalkien *10-12-1765
 Wybe Claeses *7-9-1762 huwt op 28-6-1789 met Fenne Harmens *14-12-1766 in Anjum.
 Ze krijgen 4 kinderen:
 Klaas *12-1-1790
 Harmen *11-12-1791
 Klaaske *21-1-1794
 Jan *10-11-1794
 Wybe Claeses overlijdt in 1798 of 1799 en Fenne Harmens neemt in 1811 de naam van Klaarbergen aan.

INHOUDSOPGAVE

54	Redactioneel	O.F. Vos
54	Bestuurlijk	L. Meerema
56	Ledennieuws	E. Smits
Genealogie		
58	Kwart. Dirk van der Ploeg	A.vd.Ploeg/M.Soepboer
64	Afstammingsreeks Van Driesum	H. Combs
102	Familie Van Klaarbergen	J. van Klaarbergen
Streekgeschiedenis		
73	Brantgummers in 1749	J. Sijtsma
82	Huis Siercksmawei 6 te Niawier	J. Walda
85	Dokkumer Gilden 1: Haringvisserij	L. Meerema
89	Middenstand Dokkum, eind 19 ^e eeuw, 4	E. Smits
97	Een brief uit 1806	C.H. van Wijngaarden
Varia		
55	Kennismaking met de nieuwe archivaris	Tj. Jongsma
77	Beschrijving foto's van de fotopagina	Diverse
81	Dokkumers in de VOC - internetbronnen	H. Zijlstra
88	Enkele vragen om informatie	
104	Inhoudsopgave	